

De beraamde moort op Maurits, Prins van Oranje door de zoonen van Joan van Oldenbarnevelt : met de straffoefeninge der mede-plichtigen : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/371830>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

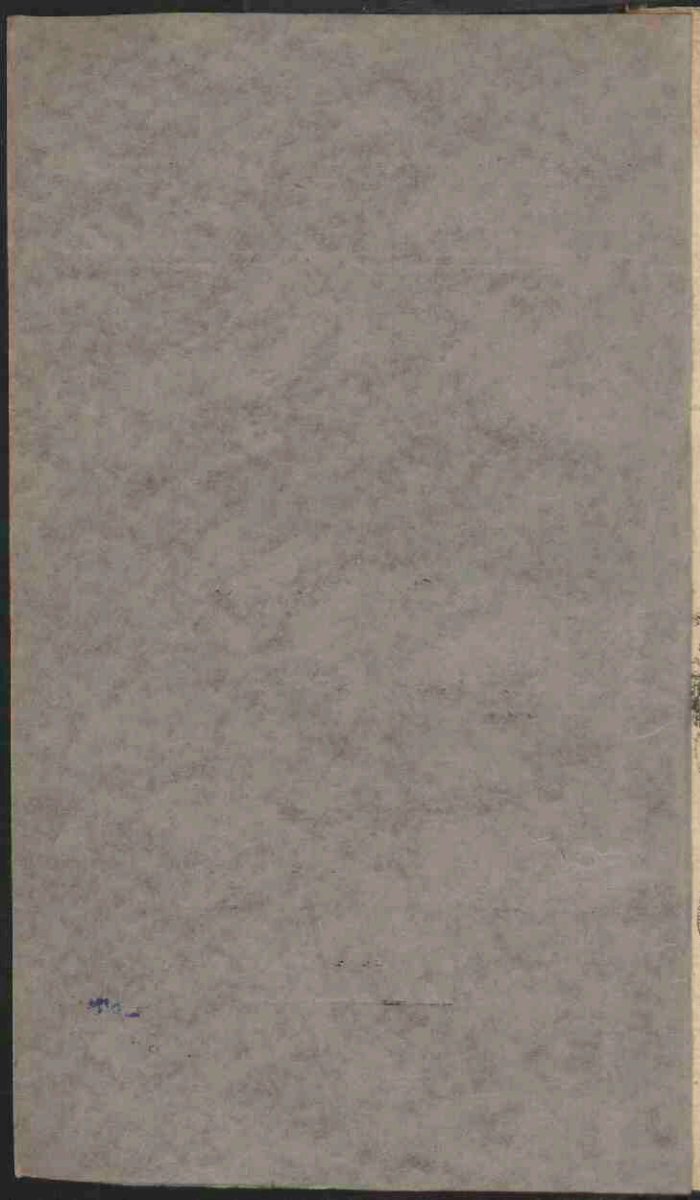
1929

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 784

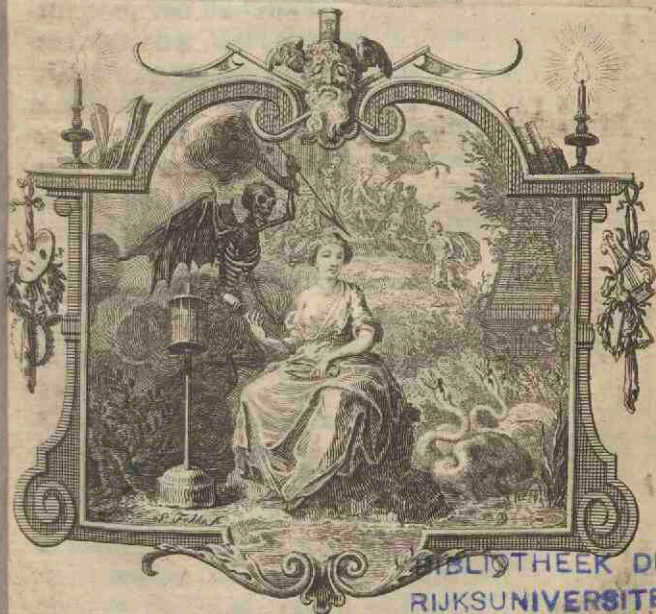
Dr. J. G. W. N. 608

DE BERAAMDE MOORT OF 1784
MAURITS,
PRINS VAN ORANJE.

Door de Zoonen van
JOAN VAN OLDENBARNEVELT.

Met de Strafoeffeninge der Mede-plichtigen.

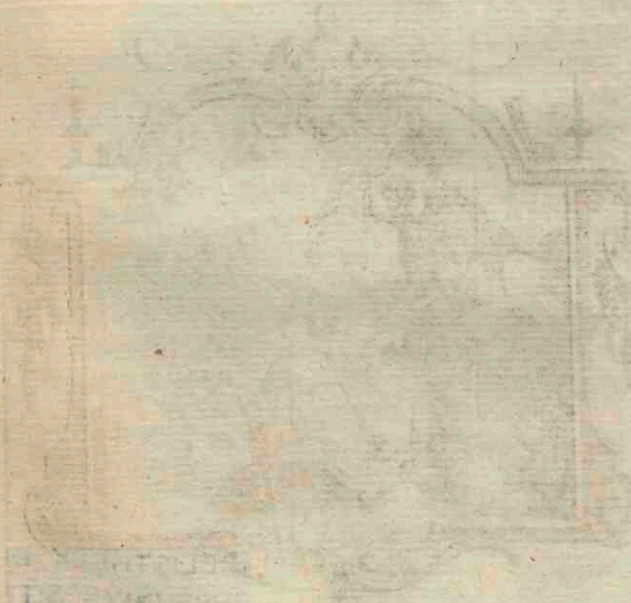
TREURSPEL;
DOOR
FREDRIK DUIM.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT

Gedrukt voor den Auteur **TRECHT,**
TE AMSTERDAM,
By **ISAAK DUIM**, Boekverkoper
bezuiden het Stadshuis. 1745.

DE ERVEN VAN
M. A. U. R. I. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.

DE ERVEN VAN
M. A. U. R. I. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.
P. J. VAN O. R. A. N. J.

B E R E C H T
A A N D E N
L E Z E R.

'k **H**ebbe nu omtrent twee jaren gewacht, naar eenen zekere Roskammer, die my drygde, (toen ik de Vlucht van Huig de Groot hadde uitgegeven,) met eenen yzeren Roskam te zullen aflossen, indien ik myn schryven van de Groot, niet staakten. 'k hebbe echter het Vervolg van 's Mans levensgevallen uitgegeven, maar, tot noch toe, dat Roskammertje niet vernomen. des dient tot zyn berecht, dat ik zyn Pasquilletje, van den Rotterdammer Brieven besteller, wel hebbe ontfangen, ook myne Dochter, van den Amsterdammer Brieven besteller, te Rotterdam, en datze beide, met de omflaggen, onder my zyn berustende, of ze, ten eenigen tyde, noch eens dienst konde doen. 'k hebbe ook onderzoek gedaan, en laten doen, zo hier, als te Rotterdam, om dit Roskammertje, dat zich onderschryft PETRUS DELFENSIS, en DEFENSIS, te ontdekken, doch te vergeefs. En wyl hy zich, in zyn sluiphol, schuil houd, kan ik hem niet anders aanmerken dan als een blaffent hondje, of ballekenden Ezel, die voor myn Huisdeur staat te Balleken, en verdient, van myn huis, met stokken weg geslagen te worden.

Anderen, die wat omzichtiger zyn, antwoorden, (als men zegt, de Vlucht van Huig de Groot is een fray stuk, te meer, om dat het zo Historiaal is.) Wel.... Ja .... 't is niet kwaat, maar, als .... of .... zulk een stuk ondernam, dan zoude het een ander aanzien hebben. ik gelove zulks; en twyfele niet, of zy zoude van de Groot eenen Afgodt maken, en ik schetse hem af als eenen Menschewant, die de namen van eenige Krygsbenden in 't Monstereu hoort lezen, en, (zonder die Benden oit meer gezien te hebben,) op 't eerste gezicht, hen allen, by hunnen Naam en Toenaam, weet te noemen, dit is iets meer dan Menschelyk. en die spreekt met zulk een kracht, dat 'er de Lendenen der toehoorders van slaan, en wiens gezicht zo ontsachelyk is, dat 'er een' Redenaar de klem van in den mond krygt, en daar door niet in Staat is, om zyne Gedachten, gevestigd op zyn Onderwerp, Verstaanbaar, en in orde zyne toehoorders te kunnen mede delen, en wiens Brieven, by gebrek van zyn handen, men kust, en zulks geschiet niet van het gemeene volkje, maar van dien Wyzen, Hooggeleerden, en Welsprekenden Uitenbogaart. Ik zegge, zulk eenen Man, moet iets meer dan menschelyk zyn. En zulks schryft men Huig de Groot toe, de malligheden aan hem, en aan zyne Brieven betoont, gelove ik wel, doch stelle de Waarheit dier
an-

andere vertellingjes, aan Mannen, die kunnen oordeelen, en niet aan Jongens, en suffende Beuzelaars, die de Lessen van zulke Schryvers opvolgen. en, noch durft zulk een Studentje zeggen, dat ik Lieg, zonder in staat te zyn, my de minste Logen aan te toonen.

Maar, wat belet deze Liefhebbers, de Penne op te vatten? Waarom hen niet aangespoort, om het Geefstryke water der Hengste Bron, eens uit Paters vaatje te tappen? of, waarom de Echoos van de Groot zyne Vlucht, ons niet eens uit de Bosschen van Parnas laten horen? zy wyzen my, myne fouten aan, en verbeterenze, doch, naar waarheit; overeenkomstig met de Enkele Daad; immers staat hen zulks zo vry, dan het my stont, het gebrekkelyke in de Vertaalde Zaire, van Voltaire, aan te tonen, doch ik denke niet, dat ik zulks zien zal.

Schotschriften, zyn van Barnevelts tyden af, althans de wapenen geweest van dit Volkje, waar in het zynen Haat, en Wraakzucht koomt uit te spouwen; en zulks houd tot heden stant, aan alle, die op zynen toon niet willen dansen. 't is gebleken aan dien schenzieke Amstelophilus, door my, voor myne Zaire ontmaskert. en aan de Zak-Pasquillen, waar in men de voornaamste Mannen, van

onzen tydt, beschimpt, schoon het verdigtzels zyn, in hun brein gesmeed. Dus is het ook gestelt, met die Authentique stukken, die men voorgeeft te hebben, wegens de behandeling van de Witten. zyn 't Authentique Stukken; waarom dan zynen Naam verzwegen? en, die zo genaamde Authentique Stukken, steelswyze, onder den Mantel verkocht? anders, dan, omdat zy daar voor, niet durven blank staan, en de anderen weten, datze, als Pasquilmakers, strafbaar zyn. en zulks kooft uit de penne van zulk volk, dat by oogluikinge word gedult; dewyl het om zyn misbedryf, door Plakkaten uit den Lande is gebannen, welke Plakkaten noit zyn vernietigt.

Ik ben, door dit Pasquilmakertje, 't welk my raakt, aangespoort, om dit Spel, De Beraamde Moort op Prins Maurits, te maken, om de waerelt te doen zien, wat volk onder die Secte gescholen heeft, en noch schuilt; 't welk den Lezer in dit Treurspel ontdekken zal.

'k Voorzie, wyl my dat kwantje, om de Vlucht van H. de Groot, heeft gedrygt te Roskammen, Hy, om dit Stuk, my wel, als eenen anderen Marsyas, zal willen villen. doch, ik belach zyne krachteloze siffertjes; hy mag 'er zich, met zyne Speeljongens, meede vermaken, wylze my geen leet kunnen

Berecht aan den Lezer.

nen doen. mits, dat dien Stoutenburg, niet,
als den vorigen Stoutenburg, my, op eene
verraderlyke, en schelmsche wyze, tracht te
koome bespringen, daar zulke Guitjes niet te
goed toe zyn. dit hadde ik mynen Lezer te
berichten. die ik wensche

Wel te varen.

PER-

P E R S O O N E N.

- MAURITS. Prins van Oranje.
 WILLEM VAN OLDENBARNEVELT. Heer van Stoutenburg.
 RYNIER VAN OLDENBARNEVELT. Heer van Groenevelt.
 MEVROUWE BARNEVELT. Wed. van Joan van Oldenbarnevelt.
 MEVROUWE GROENEVELT. Gemalinne van Rynier van Oldenbarnevelt.
 MEVROUWE STOUTENBURG. Dochter van wyle den Heere van St. Aldegonde, Gemalinne van Willem van Oldenbarnevelt.
 HENRICUS SLATIUS. Geweest Predikant te Bleiswyk.
 ADRIAAN VAN DYK. Geweest Secretaris te Bleiswyk.
 JAN BLANSAART. Proponent onder de Remonstranten.
 KORNELIS GERRETSZ. Zwager van Slatius.
 DANIEL KOORNWINDER. Geweest Secretaris te Berkel.
 JAN ENGELN. Eender gehuurden, die de beraamde moort heeft ontdekt.
 VAN ZWIETEN. Lid der Ridderfchap. }
 SYLLA. Fiscaal van 't Hof van Hollant. } Rechters.
 DUIK. Griffier van 't Hof van Hollant. }
 BOODE.

Stommen.

- Het Zootje van Rynier van Oldenbarnevelt.
 ABRAHAM BLANSAART. Broeder van Jan Blansaart, meedeplichtige.
 JAN FAAS. }
 HIERON EMONDS. } Gehuurde Matrozen, die
 PIETER JANSZ. } den beraamde moort uitbrachten.
 WILLEM PARTHY. }
 HERMAN HERMANZ. }
 DIRK LEENDERTSZ. } Gehuurde Moorders.
 JAN KLAASZ.

DE
BERAAMDE MOORT
OP
MAURITS,
PRINS VAN ORANJE.

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

STOUTENBURG, GROENEVELT.

STOUTENBURG.

Ik weet geen veil'ger plaats dan deeze, om ons besluit,
Omzichtiglyk beraamt, te nemen, om't eens uit
Te voeren. Moeder moog van d'aanflag geenszins weten,
Wy zouden in haar oog zyn roek'loos, en vermeten,
Als of men onbedacht, wou lopen in den doot.
En myne Gemalin vertrouwe ik niet; de noot,
Waar in was den Tyran, zou zy hem openbaren, ren,
Voor't minst, door anderen, aan hem't geheim verkla-
Wyl 't huis van Aldegonde is vast gehecht aan't Huis
Van Nassauw, dat ik wil vermorzelen tot gruis.
En op uw Gemalinne is luttel staat te maken.
Ook zyn althans verdacht geheime samen-spraken;
Men houd het ooge op al het Barneveltsche volk,
Uit vreeze, dat het reeds laat scherr'pen zynen dolk,
Om d'Aarts-Tyran, uit wraak, den dolk in 't hart te
stooten.

En al de deuren van de kamers zyn gesloten, vroeg,
Geen' mensch betreed de zaal, van 't binnen-hof, dus

2 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Des hebme, om't helden-stuk te sluiten, tyds genoeg.
GROENEVELT.

'k Bekenne, ik beeve, nu men werk'lyk zal beginnen,
't Schyntiets, wanneer men't smeed, op't makk'lykste in
de zinnen,

Men schetse't schoonst dan af; men kittelt zynen zin,
Met schyn-verbeeldinge, dit lokaas flokt men in,
't Vergiftigt ons gemoed; men denkt aan geen gevaren;
Maar, als't op't nypen komt, zal't lokaas't hart bezwa-
ren;

Het schrikt, en deinst te rugge, en aarzelt voet voor voet.
'k Beken, dus is gestelt op heden myn gemoed; men;
Een zeker voor-gevoel doet my voor d'aanslagh schroo-
Ik vreeze ons huis, reeds half gesloopt, ten val zal komen.
Hieromme was myn' wensch dat d'aanslagh wiert ge-
STOUTENBURG. staakt.

Gestaakt! nu alles is tot wraak gereed gemaakt?
Gedenk hoe dien Tyran vermoorden uwen Vader;
Gedenk hoe zyne zoons, gevloeid uit's Vaders ader;
Bezielt met zynen geest, thans moeten't vaderlant
Herstellen, in die form van zynen ouden stant;
En zulks kan niet geschiën, of den Tyran moet sterven,
Dan zalme bystant, van de Staaten zelfs, verwerven.
En de Ingezetenen der Steën, en't plattelant,
Zyn reeds verwittigt, om aan onste biën de hant.
'k Heb zulks met (1) Dwingelo, te Leiden reeds besloten,
Vier hondert Boeren zyn gereed, om al de Grooten,
De Nieuwelingen, weër te lichten uit de Bank,
En de oude Heeren, die men scheiden deed met stank,
Weër

(1) Dwinglo, geweest Predikant te Leiden, zeide te-
gens Stoutenburg, als de andere Steden begonnen, hy,
Dwinglo, weinig zwarigheid te Leiden zoude vinden,
dewyl 3 a 400 Boeren van Hazerzoude, ten dien einde
gereed waren, om binnen, of omtrent Leiden te komen.
waarom by publicatie den 11 April 1623., 1000. guldens
op zyn lyf gezet is. Baudartius 15. B. p. 32.

Weér in hunn' Achtbaarheid, en eere te herstellen.
 Dan zal Gewetensdwang geen vonnis mogen vellen,
 Noch geen Plakkaten, aan veel duizent vroomen liên,
 Hunne oeffeningen, in het openbaar, verbiên,
 Maar hun gebannene Voorgangers weder keren,
 In't lieve Vaderlant, wende and're weér regeren.
 Des aarzel niet, maar toon dat gy hebt moed en hart.

GROENEVELT.

Hoe meêrik'toverdenk', hoe meêrik raak verwart;
 Uw' voorstel schynt wel goed, maar, om het uit te voeren,
 Legt groote zwaarigheid. men maak geen' staat op Boeren;
 En wat 's de Burgerye? een' hoofdelozen hoop,
 Die, eer zy word gejaagt, zich geven op den loop,
 Het Hof zal 't krygsvolk op hun zwakke halzen schen-
 Gevangen nemen, en verstroyen; doen bekennen, nen,
 Wie zyn de aanvoerders, die bestemden 's Prinzen moort;
 Men melt ons; 't is gedaan; wy alle moeten voort
 Ontyluchten't Vaderlant, of hier elendig sneven. ven,
 Ook denke ik, 't meeste volk, door wraake voort gedre-
 Zal hellen, om de doot te wreken van den Prins,
 Wyl zich den grootsten hoop voor hem verklaart alsins,
 De naam Oranje legt, in hunnen mond besturven,
 Des, 't zy 't gelukt of niet, wy zyn althans bedurven,
 Des bidde ik, overweeg, en zie wat dieper in,
 Dit dood'lyk opzet, wyl 't benevelt mynen zin.

STOUTENBURG.

ken?

Zyt gy ontaart, en wiltge uw's Vaders doot niet wree-
 Of is't lafhartigheit, die u dus noopt te spreken?
 Wat heil verwachten wy voor ons, in't Vaderlant?
 Men keere ons toe den nek; 't is enkel hoon en schand,
 Wat ons word aangedaan; de Prins, en de Opper machten,
 Ja zelfs 't gemeene volk, ons openbaar verachten;
 Myn ampt van Gouverneur heeft my den Staat ontzeit;
 't Ritmeesterschap heb ik, gedwongen, neêr geleit,
 Ook is't Houtvesters ampt van Hollant u ontnomen,
 En in't Hoogheemraadschap gy nimmermeer moogt ko-
 men,

4 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Wat goeds staat ons dan hier te wachten, wyl den Staat
Zoekt ons verderf, gestyft door Maurits bitt'ren haat?
Waar zalme van bestaan? wat midd'len om te leven
Naar onzen staat, wyl ons een yder wil begeven?
Ik barst van woede en spyt, en zal het onderstaan,
Al zoume my ook't hoeft van mynen halze slaan.

GROENEVELT.

Gy zyt te driftig, wil verdraagzaamheit nu leeren;
Het past niet tot de wraake, en't moorden zich te keren;
'k Voorzie een Bloedbad in het gansche Vaderlant;
'k Voorzie, hoe de eene Stadt zich tegens de and're kant;
De Burr'gers, door de wraak vervoert, elkaâr vermoor-
den;

De Bontgenoot in't lant gevloeit, van dry vier oorden,
Wiens krygsvolk's Prinzen moort zal wreken met ge-
Vergeefs word onze magt dan tegens hen gestelt, welt;
Hunne overmagt zal ons vernielen, en bedwingen,
En't geene ons ov'rig is noch uit de handen wringen;
'k Zie onze Broederschap de landen uitgejaagt;
Waar vindme een schuilhoek, wyl ons volk aan elk mis-
haagt?

In't kort, 't is d' ondergang der Barnevelts gezinden;
Gehaat, verschopt, vervolgt, van vreemden en van vrin-
den, voert,

Dit zal 't gevolg zyn, wenme een' Inlandsche oor'log
En door eens Prinzen moort het gansche lant beroert.

Des laat u raân; staak't werk; 't zal best zyn, naar myn
oordeel.

Denk ook, hoe Spanje zal hier trekken uit zyn voordeel;

(2) 't Bestant loopt reeds ten einde; als alles is verwart;

Wie zal hem tegenstaan, wie hebbe moed en hart,

Om hem, in zynen loop te stuiten, en te keren?

Wie zal hem, in dien stant, van onze wallen weren?

Of, is zelfs't Vaderlant thans walg'lyk in uw oog?

STOU-

(2) Het twalefjarige Bestant met Spanje;

'k Zag liever Nederlant weêr Spaans, hoe zeer men boog'
 Op vryheit, dan te zien den moorder voor myne oogen,
 Van mynen Vader. 'k zal dien Dwing'lant nooit gedogen;
 Hy sterf; 't moet zyn gewaagt; men vang' het rustig aan;
 't Is reeds te verr' gebragt om weêr te rug te gaan;
 Men is in arbeid, en gereed een vrucht te baren,
 Die 't Lant verlossen zal van zulke die 't bezwaren.
 Acht duizent guldens is 'er reeds by één gebragt,
 (3) Om kracht te geven, dat het stuk worde uitgewracht,
 Wy hebben al dit gelt van Dyk gestelt in handen,
 Om volk te werven, 't welk den moorder aan zal randen,
 (4) En schieten hem ter neêr, ook waar 't hem vinden zal,
 Zodra hy legt gevelt, zal fluks een groot getal
 Van Boeren, op 't gerucht toe schieten, om te helpen
 De Daders in hun vlugt; en de and'ren overstelpen,
 Die zullen trachten om te nemen hen gevaân,
 Alsdit verricht is, zal men hant aan wapens slaan,
 Die reeds gekocht zyn, en besloten in twee koffers,
 Om wie ons tegenstaat, op te off'ren als slachtoffers,
 Voor de algemeene zaak, hierom herschep uw moed,
 Myn' Broeder, alles staat op een'onwrikb'ren voet.
 Daar komt Heer Slatius vermomt, om ons te spreken.

T W E E -

(3) 6000 Guldens was by een gebragt, waar by noch
 2000 guldens wiert opgenoomen van Klaas Michielsz Bon-
 tebal, om den aanslag uit te voeren. Van de Zande kort
 Begryp der Nederlandsche Historien, 1623.

(4) 't Voornemen was op den 7 Febr. 1623. den Prins
 te Reiswyk, in het uit of intrede zyner koetsje te door-
 schieten: op 't horen van de scheut, zouden anderen toe-
 schieten, om met geweld het vangen der moorders te
 beletten, die, naar de Tolbrugge, door de Veenen ge-
 vlugt zynde, een generalen opstant zouden verwekken.
 Van de Zande, Nederl. Hist. 1623.

6 DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,

T W E E D E T O N E E L.

STOUTENBURG, GROENEVELT, SLATIUS,
als een Spaansch Militair gekleed.

SLATIUS.

breeken,

't **W**ord tydt; den aanslag staat gewis haast uit te
Hy's zekerder beraamt, dan 't was te (5) Rot-
terdam,

Want yder, toen hy door die Stadt reed, haast vernam,
Dat zulks ondoen'lyk was, hem, rydende, te treffen.

Thans is 't veel veiliger, dit kunt ge licht beseffen.

Myn' Zwager hebbe ik meê gewonnen, geeft zyn woort,

Om zelf de hant te slaan aan 't werk, 'k heb aangespoort

De beide Blansaarts, die zich meê vol yver toonen,

Om wraak te nemen, ja, zelfs niemant te verschoonen,

Wie durf bescherr'men, in 't vermoorden, den Tyran,

En Koornwinder is ook één van 't Eedgespan,

Ook van der Duffen; zy met Eeden zich verbinden,

Hen, met gelaân geweer, te zullen laten vinden,

Ter plaats daar men 't stuk kan 't veiligst vangen aan;

Hen dunkt zy zullen 't best dan kunnen onderstaan,

Wanneer hy uit de koets, of in de koets zal treden.

Jan Blansaart styft ons volk alom met kracht van reden,

Dat hun verlossinge, en herstellinge is naby,

En 't kosten zal veel bloets, hieromme waarschuwt hy,

Hen alle, wel bereid te zyn, ons by te springen,

Wanneer men onderstaat het staal de hant te ontwringen

Van hem, die trots'lyk zet den voet ons op den nek.

Elk is wilvaardig, en ter hulpe, is geen gebrek

Van manschap, 't gansche lant zal zich by ons begeven,

Zo draden Dwingelant gebragt zal zyn om 't leven.

Hy, als hun' Proponent, weet, door bevall'ge reên,

Het

(5) Stoutenburg beraamde met Koornwinder, en van
Dyk, eenen opstant te verwekken binnen Rotterdam, om
den Prinse, in 't doorryden aan te tasten. Brand p. 907.

PRINS VAN ORANJE. 7

Het weif'lend harte, tot stantvastigheid te kneên,
Met, zeer bedekt'lyk, iets van d'aanflag te openbaren,
En, dubbelzinnig, al zyn woorden te verklaren,
Ook somwyl wenscht hy, met een zucht, om Maurits
doot,

Wyl Lant en Kerk dan was verlost uit hunnen noodt,
Om dus te ontdekken hoe het volk zich zal gedragen,
Wanneer 't zal horen dat den Dwing'lant legt verflagen.
Dit's ook al overlang geweest myn oogmerk;

(6) En Geesteranus heeft 'er van gemaakt zyn werk,
(7) Met Velsius, zy beide, ook nevens my, getuigen,
Hoe wy, naar onzen will', hun' harten konden buigen;
Zy alle wenschen eens te zien verandering',
In Kerk en Politie, al was het door de kling',
Zodat men veilig kan en mag op hen vertrouwen,
En op hun onderstant ook vaste hoope bouwen.

GROENEVELT.

't Zyn moye bloemen; schoon, en aangenaam van kleur,
Maar hunne uitad'ming' geeft geen liefelyke geur.
In uw bespiegeling' zy overheer'lyk blinken; stinken.
Maar, 'k vreeze, in uwen neus zy walg'lyk zullen
En, als men 't zeggen mag, gy Leeraart ons, myn' Heer,
Gedult, verdraagzaamheit. hoe stemt dit met uw leer?
En onze weerparty althans die taale hoorden,
En thans port gy het volk om zynen Prins te moorden.
Voor my, wanneer ik 't hoore, ontroertme myn gemoed.

SLATIUS.

Hoe gy! den oudsten zoon van 't Barneveltsche bloet!
Gy! Heer van Groenevelt! zult gy! zult gy bezwyken?
Gy! die gezien heb'thoof van 's Vaders schouders stry-
Door Maurits, den tyran van Barnevelt en Kerk, ken,
Die ons gestempelt heeft, gebrantmerkt met een merk,
Als of den toeleg was gansch Hollant te overromp'len,
En

(6) Geesteranus, geweest Predikant te Gorkum.

(7) Velsius, geweest Predikant te Rakange. Van de
Zande, Kort begryp der Nederlantsche Historien, 1623.

8 DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
 En in een zee van bloet, (8) vier Steden te onderdom-
 Die uwe Leeraars heeft de Landen uitgejaagt, p'len;
 Gevangen, vast gezet vooreeuw'ig, wreed geplaagt
 Met boetens't arme volk, om dat het wou verrichten
 Zyn' Kerkdienst, ja, hy liet door't krygsvolk een'ge lich-
 De rest verstroyde door zyn tomeloos geweld, ten,
 Gelyk een' wreede Wolf de Schapen jaagt van't velt,
 De Heeren, waar men zich kon veilig op verlaten,
 Zyn vastgezet, en weg geschopt uit hunne staaten,
 Heeft hy u zelve niet't Houtvestersampt ontrukkt, drukt,
 En ook't Hoogheemraadschap. Dus word gy onder-
 En zult, zo hy niet sterft, ook nimmer't hoofd opsteeken.
 En maakt gy zwaarigheid, myn' Heere, om u te wrecken?
 Daar thans de kans staat schoon om te oef'nen onze

GROENEVELT. wraak.

Die schoone kans schynt my een roekeloze zaak, ren,
 Ik heb geen doorzicht, hoe men't stuk wel uit zal voe-
 Het is te hachlyk, dus te willen't lant beroeren,
 Want stel, de moorder van myn' Vader is gedoot,
 't Zy door een' ponjaart steek, of met een gloeyent loor,
 Wat raad, om Hollants Hof de wraake te beletten?
 Ons volk is niet in staat zich tegens't Hof te zetten;
 Zo lange als Hollants Hof, zo't nu is, blyve in staat,
 Is vrucht'loos al ons woën, en hoop'loos uwen raadt.
 'k Weet wat hy heeft verricht, zulks wy met smart ge-
 denken;

Ook weet ik hoe hy tracht althans ons huis te kren-
 Maar, wat gy verder zegt van ons gebannen volk,
 En die veroordeelt zyn in eenen Kerker kolk,
 Wenme onpartydig mooge een oordeel hier van vellen,
 Zegge ik, zy zyn gestraft als's Vaderlants rebellen,
 Wylze ongehoorzaam zyn, door hun weerbarstigheid,
 En lout're hoofdigheit, de Souvereiniteit.

Die

(8) Om dat vier Steden, Amsterdam, Enkhuizen, E-
 dam, en Purmerent, drongen aan op een Nationaal Sy-
 node, ter Decisie, over de Kerkelyke geschillen, met dee-
 ze slemde Dordrecht en Schiedam.

PRINS VAN ORANJE. 9

Die thans Regeren, moettne als Souverein, erkennen,
Men mag niet meêr hun woort, dan 't woort der voor'ge
schennen,

Toen Vader heerste, deed men 't zelleve verbodt,
Waar Kerkdienst wiert verricht, sloot men de deure in
't slot,

(9) 't Volk wiert behandeld als weêrhorige onderzaten,
Nu is de kans verkeert, wy moeten 't Lant verlaten,
Of leven, zonder 't volk te Leren, onbeamt.
Hoe buitensporig, thans al 't volk hier tegens kampt,
Byzonder uw's gelyk, myn' Heer, die onverzett'lyk,
Hier druifchen tegens aan, in plaats dat zy oplett'lyk,
Wel moesten luist' ren, naar der Overheden wil,
Is u bekent, men kon geruust hier zyn, doch stil,
Maar, wylze wilde, naar die order zich niet schikken,
Zyn zy gevangen in 'er zelf gebreide strikken,
En daarom lyden zy wel 't meeste om eige schult,
Want, ongehoorzaam volk men in geen staaten dult,
Engaat men wrev'lig voort, dan is het al verloren,
Zy konnen nimmer 't hoofd door zulke wolken boren,
Wen luttel volk misdoet, de menigte 't ontgelt,
Men keurtze al even kwaat, in 't pleegen van geweld.
Des achte ik 't best den Staat te smeeken en te vlyen,
En, door gehoorzaamheit, te wachten zachter tyen,
Dan datme met een' slag de Kerkboom in zal slaan.

SLATIUS.

Ditis, tot schamens toe, al menigmaal gedaan,
Maar alle te vergeefs, men wil naar ons niet horen,
Aan tegenstrevens leent den Staat alleen zyne ooren,
Uit vreeze voor den Prins, die hen in alles styft.

STOUTENBURG.

Des is 't hoog nodig, dat dien moorder worde ontlyft,
Hy zal, door zynen doot, ons ruimte en aamtogt geven;
Wy smooren alle, blyft den Dwingelant in 't leven;

't Is

(9) Zulks is geschiet in verscheide Steden en Dorpen
van Hollant. Trigl. p. 615.

IO DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,

't Is lang genoeg beraamt, 't moet eenmaal zyn gewaagt;
't Zal zyn een heldenstuk, wanneer het wel beflaagt;
Men zal ons hemel hoog verheffen, en 't stuk roemen.

GROENEVELT.

men,

Maar ook, wanneer 't mislukt, als schellemen verdoe-
Alwaar 't slegts in den schyn, om niet aan lagen wal
Te dryven, in dien noodt, en algemenen val.
Ook kan ik van myn hart bezwarelyk verkrygen,
Te stemmen tot een' moort, en oproer, 'k voel 't reeds
Door innerlyke vrees, om zulk een gruwel daad, hygen,
Ten blyke, dat myn hart keurt zulke daden kwaadt,
Het overtuigt my reeds van misdaan; 'k heb misdreven,
Slegts met gedachten, om te staan naar 's Prinsen leven,
'k Ga tegens myn gemoet en 't meedeweten aan,
't Beschuldigt my, wanneer ik denk de hant te slaan,
Aan zulk een schendig stuk. 't is waar, onze ongelyken
Zyn groot, hy deede 't hoofd van 's Vaders schouders
stryken,

Hy heeft de Wetten van het Vaderlant geschent, went,
De Kerk van 't rechte spoor, naar 't dwaalspoor, afge-
De wett'ge Magistraat verschopt, en vreemde Heeren,
Al bitt're vyanden, doen in hun plaats regeren,
De Broederschap verjaagt, de Leeraars uit het Lant
Gebannen, en vervolgt, en 't houd tot noch toe stant,
Dit alles weet ik, maar, hoe groot den hoon mag wezen,
Ik mag my zelve, door geen' moort 'er van genezen,
'k Moog my niet wreken op zo gruwelyk een wys,
Of ik bezondig my. 't hart word zo koudt als ys,
Wanneer ik 't overdenk, 'k wil des te rugge keren,
En lieftt verdragen met gedult, ook harde Heeren.

SLATIUS.

Al die gedachten vloey' uit uw zwaarmoedigheid.
Heel anders denkt 'er van de Antwerpsche (10) Societeit,
Hen

(10) Te Antwerpen was hunne Societeit werkelyk
bezig te bouwen op hunne Anti-Synode, gehouden te
Rotterdam, en schreeven aan hunne zwervende Leeraars.
in

Hen kwam ter ooren, datme was bevrees't te komen
 Tot Daad'lykheên, ja, datze voor dien-aanslag schroo-
 men, schap,
 Maar wat bericht kwam van't Antwerpsche Broeder-
 't Schreef aanstonts, dat men mogt wel vord'ren door
 dien stap, stellen
 Om de algemene zaak, waar 't moog'lyk, weêr t'her-
 Door Daad'lykheên, men moest zich selv' hierom niet
 kwellen,

Men was verwondert, dat 'er onder onze Liên,
 Noch zulke waren, die van Dad'lykheden vliên.
 Wat my aangaat, 'k stel vast, en op onwrikb're gronden,
 Wanneer de waarheit, van een' Dwing'lant word ge-
 En Kerk en Politie ontsenuwt, en verwoest, schonden,
 En maake door hun' doot voor 't Lant een' vetten oest,
 Dat men dien aarts-Tyran het Leven mag benemen,
 Zulke eene is Maurits; hy van Willem dorst vervreemen,
 Die beurden op den Staat, hy treed hem op den nek;
 Maar Hollant hebbe, dank den Hemel, geen gebiek
 Van wreekers, om ook hem het leven te doen deryen.

GROENEVELT.

ven?

Hoe! stelt, en leert gy, dat men Prinzen mag doen ster-
 SLATIUS.

ô Ja, en twyffelt gy, zie in 't klaarschynent licht?
 Van mynen (11) Fakkelt; in hem leere ik elk zyn' plicht,
 'k Maal Maurits daar in af als een' Tyran, Verdrukker;
 Vervolger van ons volk; des Vryheits hoeds afrukker;
 Die hy met voeten treed; De Souverciniteit

Be-

in Hollant, datze zich verwonderden, hoe eenige van
 de hunne zwaarigheid maakten, om hunne vervallene
 zaake door Daadlykheden op te rechten. zie 't Plakaat der
 Heeren Staaten van Utrecht, gedrukt by Salomon de
 Roy. 1633.

(11) Klaarlichtende Fakkelt, een Pasquil van Slatius, waar
 in hy leert dat men een' Dwingelant van 't Lant ver-
 meorden mag. Brand p. 215, 217, 228.

12 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Bedoelde, door een drift van zyn' heerszuchtigheid,
Hieromme wekke ik op het hart der Batavieren,
En alle Sectens, die in Hollant omher zwieren,
Om dezen aarts-Tyran te vallen op het lyf. styf,
'k Roep Vryheit; Vryheit; 'k sta, op't weér herstellen,
Der Privilegien en Rechten, als voor dezen,
Wendie herstelt zyn, is de Vryheit weér verzezen.

STOUTENBURG.

Dit's helde taal, die past een oprecht Patriot
Van 't Vaderlant, ô ja, dit is tyrannen lot,
Ik voele een yver vuur, in myn gemoed ontsteeken,
Door zulke reën, 'k verlange om éénmaal my te wreken,
Door d'aarts-Tyran zyn' doot, van al't geleden leet.

GROENEVELT.

Wel aan, 'k voel my gehart, begin slegts, 'k ben gereed,
Aan al watge onderneemt, getrouw de hant te bieden,
Men overlegg', hoe best den aanslag zal geschieden.

SLATIUS.

Daar komt van Dyk, die zal ons openinge doen,
Van d'aanslag.

DERDE TONEEL.

STOUTENBURG, GROENEVELT, SLATIUS,
VAN DYK.

VAN DYK.

Is thans tydt dat yder zich moet spoên,
En weten, waar aan hy zal 't eerste slaan de handen,
Wanneer men d'aarts-Tyran helthastig aan zal randen.
Men reken hem reeds doot; ik hebbe dapper volk
Gekregen in myn' dienst, gemoedigt om een' dolk,
Den Dwingelant in 't hart te stooten, of een' kogel
Te jagen door zyn borst, gelykme velt een' vogel,
Elf rappe gasten, (en ze zyn van ons geloof,)
Al stout en moedig, om te gaan op zulk een' roof,
'k Dacht goed aan eenige van hen slegts diets te maken,
Hoe onzen toeleg was, de Leeraars weér te ontflaken,
Die

Die men te Haarelem, in hechtenisse hiel.
 Dien voorstel wonderlyk aan al het volk geviel.
 Aan and're zeide ik datme iets hadde voorgenomen,
 Waar door den staat zal in zyn voor'gen luister komen.
 'k Heb Schietgeweer gekocht, Moortpriemen, Kruit en
 Loot,
 Vuist-Hamers, en Pistools, en wat ons dient in noodt,
 Dit alles hebbe ik in twee koffers dicht gesloten.
 Wat staat ons nu te doen, om niet omver te stooten,
 Ons reeds begonne werk.

SLATIUS.

Op't spoedigst voort te gaan,
 En op de uitvoeringe niet lang te blyven staan,
 Bestel de Koffers in het (12) Sotje, als waren 't boeken,
 En't overige volk, verberg in and're hoeken.

GROENEVELT.

Waar helpt men't veiligste den Dwingelant van kant?

STOUTENBURG.

Te Ryswyk, dunkt my, word hy't zekerste aangerant,
 Wanneer hy uit, of in zyn koets zal willen treden,
 Hy heeft dan klein gevolg by zich.

SLATIUS.

't Bestaat in reden,
 't Is wonder wel bedacht, de Daders, door de vlugt,
 Zich kunnen redden, wyl ons volk zal, op't gerucht,
 Toe schieten, met gelaân Pistolen, en vuurroeren.
 Ook weet ik, dat terstont, een menigte van Boeren,
 Ook zullen komen, van het rontom leggend lant,
 Om hen te ontzetten, als den Dwing'land is van kant.

Hy haalt een Papier uit zyn zak.

Daar is't ontwerp, van't geen wy hebben voorgenomen.
 Men zweere op dit Papier, voor geen gevaar te schroomen.

Tder vat een ent van't bladen zweeren gelyk.
 Wy zweeren onze Kerk te redden uit den noodt,

Den

(12) Een Herberg in den Haag, daat't Sotje uithing.

14 DE BERAAMDEMOORT OP MAURITS,
Den staat verand'ren, door den Dwingelant zyn' doot.

VAN DYK.

Nu is myn hart geruft, wat tydt wilt gy beramen,
Om uit te voeren 't werk?

STOUTENBURG.

Zy komen morgen't zamen

Tot Reiswyk, langer niet, men draale niet in't werk.
Wie zal de manflag doen?

VAN DYK.

'k Maak my op Blansaart sterk,
En Party, om terstont den Dwing'lant af te maken.

STOUTENBURG.

ken.

Gaat heene, en neem wel acht op't volk, 't is tydt te wa-

VIERDE TONEEL.

STOUTENBURG, GROENEVELT, SLATIUS.

STOUTENBURG.

En gy, myn' Heer, die ons helthafstig onderschraag'
Maak, dat een groot getal van Boeren, in den Haag,
Zich laten vinden voor het Hof, al vroeg, op morgen,
Zy schreeuwen, dreigen, dat zy willen 't al verworgen,
Indienme niet herstel de Heeren in den Raadt,
En in de Steden, als voor heen, de Magistraat.
Gy moet de huizen van de Nieuwe doen bezetten,
En heu den toegang naar het Hof, hier door beletten,
Int' sassen zal ik de Oude, en afgezette Raan,
Geleiden op het Hof, om hant aan't Roer te slaan, ren,
Van 's Lands Regering', voorts zal ik het volk doen zwee-
Geen andre, wie het zy, te erkennen, dan die Heeren,
Voor 's Lants Souvereinen, en wie één van hen verstoet,
Of weérstaat onzen wil, te straffen met de doot.
'k Weet zeker, 't meeste volk zal zich by ons vervoegen,
Wylme onder 't kruis thans leeft, in ramp, en ongenoe-
En 't krygsvolk word belet te tonen tegenstant, gen,
Door Burgers, op dien voet beheerschen wy het lant.

SLA-

P R I N S V A N O R A N J E. 15

SLATIUS.

k Versta u, 'k zal myn tong wel fyn en effen roeren,
En licht bepraten dus een menigte van Boeren,
En't and're volk, dan haast door hen te zamen rot,
't Verzoek eens Leeraars strekt den Boer tot een gebodt,
Vaar wel, 'k zal hun gemoed, tot d'aanslag op gaan
GROENEVELT. wekken.
Zyt op u hoede, dat zy u hier niet ontdekken.

V Y F D E T O N E E L.

STOUTENBURG, GROENEVELT.

STOUTENBURG.

Haag,

Wy moeten (13) van der Myle ontbieden in den
Uit Beverwyk, en ook Veenhuizen, hy zal graag,
Met hem, de hant ons bién, als 't past getrouwe Broeders.
Schryf ook in al de Steén, aan onze Kerken hoeders,
Dat men een' aanslag sneed, ten beste van de Kerk,
En datze op morregen, zich alle maken sterk,
Om't geen men heb beraamt, eenparig uit te werken.
GROENEVELT.

'k Zal trachten om hun hart tot deeze daad te sterken.

T W E E D E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

MAJRITS, VAN ZWIETEN, DUIK.

VAN ZWIETEN.

Zyn Exelentie neem niet kwalyk myne vraag,
Dewylze uit zorgespruit die yder voor u draag'.
De rustverstoorders van ons Vaderlant, en Kerke,
Thans woelen onder één, als voormaals, ik bemerkte
Weér samenrottingen, om hun vervalte zaak,
Te

(13) Van der Myle en Veenhuizen, Zwagers van
Stoutenburg en Groenevelt.

16 DE BERAAMDE MOORT of MAURITS,
Te doen herstellen, hier van spreektne met vermaak.
Wy hebben Barnevelt eenpariglyk verwezen
Ten dood, als 't hoeft van al de oproerigen; en dezen,
De Groot en Hogerbeets, gevonnist, om, zo lang
Zy leefden, vast te zyn gefloten, in bedwang,
Om 't zaad van Tweedragt, en van oproer niet te zayen.
De Groot is ons ontvlugt, men hoor' hem weder

(14) krayen,
Als of hem ongelyk, door ons was aangedaan;
Met (15) Uitenbogaart, den gebannen, spant hy aan,
En (16) Episcopus schynt hem de hant te bieden. den,
Men schryft uit Vrankryk, naar Antwerpen, aan de lie-
Die zyn de Opzieners van hun nieuw gevormde Kerk;
Die Oppermeesters, op hun schryven, moed'gen sterk,
Hun Leeraars binnen's Lants, die weder hun gemeente,
Dat hun genezinge is naby, schoon in 't gebeente,
De kwaal veroudert was, zy zal geneeslyk zyn,
En zonder 't volk gevoel de minste smarte en pyn.
In 't kort, herstelling' rust op zek're en vaste gronden.
Die red'nen lopen voort, door 't lant, uit hunne monden,
Uw Exelentie, heeft die kennis van dit werk?

MAURITS.

ô Neen, op welk een waan maakt zich dit volk dus sterk?

VAN ZWIETEN.

Dit's zeker, dat men durfzulks aan elkander zeggen,
Maar, hoe't geschieden zal, men niemant uit kan leggen,
Veel denken, 't zal geschiên door uw' Heer Broeder, die
Men noemt den (17) Goeden Heer, hierom men op hem
zie,

Wyl

(14) Tegen zyne Rechters, in zyne verantwoordinge,
geschreven uit Vrankryk.

(15) Uitenbogaart, geweest Predikant in den Haag,
gevlugt in Vrankryk.

(16) Episcopus, geweest Professor te Leiden, geban-
nen, en zich onthoudende in Vrankryk.

(17) Prins Fredrik Hendrik,

Wylhy, van (18) Moederszyde, is uit frans bloet gesprooten, noten,
 Welk bloet, de oproer'gen heeft beschermt, als Bontgeniet, dat hy zulks zou doen door openbaar geweld,
 Neen, want hier is den staat van 't lant niet toe gestelt,
 Maar, door behendigheit, de Staaten te overreden,
 Wyl alle Sectens wierde in 't Vaderlant geleden,

M A U R I T S.

Dit's weêr die zelve list; 't was Barnevelt zyn werk,
 Om, door een' Broedertwist, zich zelf te maken sterk,
 Toen hy wierd hoop'loos om zyn oogmerk te beryken,
 Wyl, voor 't Synode, hy de vlagge moeste stryken,
 En zienal't volk, (door hem, in een byzond'ren Eed
 Gebragt,) afdanken, en, ten zek'ren val gereed,
 Toenzocht hy Frederik, myn' Broeder, te bewegen,
 Te worden hoofd van hun party, om, door zyn' degen,
 Te brenge een tegenwicht in al wat ik besloot, bloot,
 * Met acht Hollantsche Steên gesterkt, men gaf zich
 Van 't geen besloten was in hun vergaderingen,
 't Was om myn' Broeder in 's Lands edelen te dringen,
 Als Premier Noble, schoon ook tegens mynen wil,
 Om dus in tegenwigt te stellen 't Kerk geschil,
 En my tot yverzucht, door Broeder aan te zetten,
 Dewylzyne Achtbaarheid, myn' voortgang zou beletten,
 Maar, 't is den Vos mislukt, hoe listig hy ook loerd',
 Myn' Broeder word niet licht, door ymants list vervoert,
 Ik ken myn' Broeder al te wel, noit zal hy denken,
 De Kerk en 't Vaderlant naar and'ren om te zwenken,
 Des zyn't uitstroifelen, en valschelyk verdicht.

D U I K.

Uwe Exellentie zelf, zal dees verand'ring' licht

Be-

(18) Louisa de Collingie, Wed: van Willem den Eersten.

* Acht Hollandsche Steeden stemde met Barnevelt, om Prins Fredrik Hendrik te maken *Premier Noble*, tegens den wil van Prins Maurits.

18 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Bewerken, door berouw van 't geen 'er is bedreven,
Om dat gy (19) Barnevelt, dien Vader, hebt doen sneven.
Dit fluijstert men elkaar, als waar 't wat groots, in 't oor,
En flegte eenvoudigen die geven hen gehoor,
En kittelen zich zelf met zulke beuzelingen.

MAURITS.

Ik trachten, om dit volk, naar Kerk-veranderingen!
Die, onder 't Mom van Vreede, en Kerk verdraagzaam-
Geveinsd'lyk hebben 't Lant ten ondergang bereidheit,
Men wil verdraagzaamheit in and're, en voor zich zelve,
Is 't niet dan Tweedragt, die men uit den afgront delve,
Tot d'ondergang van Staat en Kerk; hoe! zal men dan
Verdragen zulk een volk, dat my noemt een'tyran,
Die naar de Graaf'lykheit van Hollant staat? De Staaten,
De Souvereinen van ons Lant, als onderzaten
Wil hand'len? dus verdigt me een stuk, dat nimmermeer
Gekomen is in myn gedachten; 'k weet, hoe teér
Die daat, aan 't harte van de Staaten zoude raken,
Myn' Vader, heeft hierom de Graaflykheit doen slaken;
Menschreeuwt, de wetten en voorrechten van ons Lant,
Heeft hy vernietigt; en elk roept, met onverstant,
De Magistraten zyn onwettig ingedrongen; sprongen,
Men noemtze Beulen, die door 't Recht hun volk be-
Om 't Kerk'lyk vonnis uit te voeren, naar de wet,
Die op 't gedrag van alle oproer'gen is gezet,
't Zyn al Vervolgers en Tyrannen, arme slaven,

En

(19) Men maakte elkander kindere sprookjes wys, als of Prins Maurits, uit eene knaging zynes gemoeds, gezegt zoude hebben, ziet gy dat Hooft niet? weg met dat Hooft; dan eens, wanneer hy, zittende by 't vuur, en eenige vonken op zyn kleedt sprongen, en van zyn' Die-naar afgeschut wierden, zoude gezegt hebben, laat Branden, 't moet toch alles Branden, en hierom zoude hy zelve de Herroepinge der Remonstranten bevorderen. zulke knollen steekt men malkander voor Citroenen in de hant, wie moet niet lachen.

En instrumenten van den doot des Mans, dien braven,
 En noit volprezen Heer, den Oldenbarnevelt,
 Dus noemtme een die het Lant en Kerke in oproer steld',
 Ons, d'opgeworpen hoop; oproer'ge † Gomaristen,
 Wiens hoogste goed is hun profyt en eere, al twisten
 Zy om een * Duivels Leer, ze omhelsdenze terstont,
 Wanneer slegts smak'lyk was de sause naar hun' mond.
 ‡ Men zal't Arminies volk ook hebben haast van noden,
 Om Gelt te schieten, dan zal't worden op ontboden,
 Om met hun goederen, te vullen de offerkist,
 Van's Lantsgemeene best, die thans, door dieve list,
 Is leeg gemaakt, vervreemt, en 't gelt'eruit gestolen,
 Door de eige wachters, die de zorg was aanbevolen,
 Om acht te geven op's Lants inkomst', voor den noodt.
 Dus steltmen schandelyk, des Lants Regeerders bloot,
 De Nieuw verkorenen, als openbare Dieven;
 Hier van gewagen hun Pasquillen, all' hun brieven,
 Die zy, vol logenen, verspreiden door het Lant.
 En zoude ik zulk een volk noch leenen myne hant,
 Tot hunn' herstelling! neen, ik zal hen doen bemerken,
 Wat walleginge ik heb van hun geveinsde werken,
 Zy koomen vriedig voor, en 'tharte is opgevult,
 Met Galen Alsem, en wraakzuchtigheid. 't Gedult
 Is lang ten einde, om hen noch langer te gedogen;
 Men roept Verdraagzaamheit; verdraag hen, die staag
 De Kerke en Politie te werpen overhoop; pogen,
 Verdraag dan Schellemen en Dieven; Kettters; doop
 Hen alle met den naam van (20) Tollerantie dryvers,
 En

† Gomaris, Professor te Leiden, was den tegenstrever van Arminius, hierom wierden zyne navolgers, spotswyze, Gomaristen genaamt.

* Dus lasterlyk noemden zy der Gereformeerde Leere.

‡ Alle deeze lasteren braakten zy tegens de Nieuwe Regeringe uit.

(20) Tollerantie was, op eenen valschen gront, in hunne monden besturven, even of men Kettters en Scheur-

20 DE BER AAMDE MOORT OP MAURITS,
En maak een moortkuil van ons Lant, door mensche ont-
Maar nimmer zal ik hier toe geven myne stem. Iyvers,
VAN ZWIETEN.

De Hemel gevee aan zulk een oordeel kracht en klem.
Dat in dit nest iets broeit, houde ik gewis en zeker;
Wie weet, of Spanje niet gebruikt word, als den wrecker
Van hun gewaand, zo als zy spreken, ongelyk,
Als of zy, zonder schult, gezet zyn op den dyk,
Schoon hunne misdaad, en hartnekkigheid dorst tergen
Hun Overheit, met hun gedult te veel te vergen,
Noch woelt dit breinloos volk, en zelfs in 's vyants lant;
Des ben ik zeer beducht, of niet van deezen kant,
Iets word, tot nadeel van ons Vaderlant, gebrouwen.
Zy zyn wraakzuchtig, trots, men kanze niet vertrou-
Te meer, dewyl 't Bestant gelopen is ten end. wen,
't Lant is vervult van al dit volk, indien 't zich wend',
Naar 's vyantszyde, kon het oproer hier verwekken,
Des moet me in stilte, de eerste uitstroyers zien te ont-
dekken, lant,

Van dit gerucht, want, 't is verspreit door 't gantsche
Hoe hunn' herstellinge is naby den voor'gen stant,
En 't zal ook kosten bloet. des kan ik niet bedenken,
Hoe 't bloet zal kosten, zo men ons niet tracht te kren-
Door list, of door geweld, gestyft met 's vyants magt. ken,
MAURITS.

Men houde 't ooge op hen, men neeme op alles acht;
Zy zyn geschopt uit Staatsen alle Burger Ampten,
En zonder Opperhoofd; des, schoonze aan boort ons
klampten,

Een' hoofdelozen hoop zich zelve haast verstroit,
Wyl al hun' toeleg slegts is in het wilt gerbit.

DUIK.

'k Beken, het is zo, maar, van waar dan die geruchten,
Zy worden niet vergeefs gestroit, des moet men duchten,
Dat zy door list, of door verraad, iets nemen voor,
En

Scheurmakers, als Gereformeerden, in de Gereformeerde
Kerke konde dulden.

PRINS VAN ORANJE. 21

En voorbereiden 't volk, waar van zy hebben 't oor,
Om, als het uitbarst, zich terstont by hen te voegen.

MAURITS.

Van wie hebt gy ontdekt dit zonderling genoegen,
't Welk klaarlyk schittert uit dit wrevelige volk, wolk
En ons hangt boven 't hoofd een droeve en donk're

DUIK.

Van myn bedienden; zy 't hen spytig durven zeggen;
Geen één, maar honderden, hen zulks te voren leggen;
De wint van yd'le waan blaast hen tot barstens op;
Het kan onmoog'lyk zich intomen; met dien pop,
Speelt yder openbaar, en vraagt men, door wat wegen,
Zult gy weêr komen tot dien stant? dit word verzwegen,
't Is al, men weet het niet, d'een 't van den ander hoort.

TWEEDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, DUIK, SYLLA.

SYLLA.

DE Hemel zy gedankt, men hebbe u niet vermoort,
Uwe Exellentie leeft, 't is valsch, wat zy verdich-

MAURITS. ten.

Wat Moort! waar spreekt gy van?

SYLLA.

Van droev'ge en kwaad berichten,
Die my van Gulich en den Berg zyn aangebragt.

(21) Men had met hartenleed, en bitt're tranen klagt,
Gehoord, van Spanjaarts, en verbitterde Papisten,
Hoe Prinse Maurits was vermoort, door 's vyants listen,
Doch weten niet wat volk, of wie de moorders zyn.
Men zingt 'er Liederen, spotwyze, met dien schyn,
Als waar 't een jammerklagt, om openbaar te spotten,

Met

(21) Alle deze geruchten, reets gemelt, en die volgen zullen, wierden, als voorlopers, door het Lant verspreit, ter voorbereidinge tot des Prinzen moort. Baudartius 15. B. p. 28.

22 DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
 Met uw Doorluchtigheid, hierom zy t'zamen rotten,
 En noemen u een' Mof, vermits in Duitslant 't licht,
 En wel te Dillenburg, bestraalden uw gezicht,
 Men vraagt, als klagende, waar is onze eed'le Vryheit,
 Die, door tyrannigheid des Mofs, nu aan een zy leit?
 Hy is't, die te allen tydt de Vryheit heeft geplaagt,
 En eind'lyk naar zyn' lust, de landen uitgejaagt.
 Duc d'Alva zelve is't noit gekomen in gedachten, ten,
 Om Hollants Vrye Maagt, dus schand'lyk te verkracht.
 Als thans den Mof doet, die de Vryheit durf vertréén,
 Schofferen, scheuren all' haar leden van één,
 En zetten zynen voet op 't hart van haar beschermers,
 Dus legt zy ademloos en hebbe geen erbermers,
 De Vader, die ons heil bezorgde in 't Vaderlant,
 Heeft hy vermoort, zyn hoofd geworpen in het zant.
 De trouwte Leerzaars zyn gevangen, of gebannen.
 Maar, 't is den Hemel die verdelgt al de aards tyrannen,
 Die zal, en nu in 't kort, de wraake ook eenmaal uit
 Doen voeren, als den Mof zyn heilloze oogen sluit.
 Wat denkt gy, wat voor volk durft zulk een taale voeren.

MAURITS.

Geen and'ren, dan die Kerk en Staat althans beroeren,
 Om, onder 't Kerkmom, aan den Staat eene and're form
 Te geven, en 's Lants Schip te wagen in dien storm,
 Die trots den bandt brak van de saamgevlochte Pylen;
 Onze Unie knakte, en die ze vast hield, te over ylen,
 Door samen-rottingen, en met beraamden zwier,
 Te stemmen in den Raadt; 't is dit onstuimig dier, nen,
 Die 's Lands (22) Justitie Hof dorst openbaarlyk schen-
 Met zyne vonnissen niet te achten, noch te erkennen,
 Maar die verklaarden, Nul te zyn, en zonder kracht,
 Geboden hunne steên, te slaan op 't Hof geen acht.
 Dus scheurden zy van één het Lichaam van de Staaten,
 En splitsten het in tweên. zy zyn't, die onverlaten,
Die

(22) Den Staat des Lants, onder de regeringe van Oldenbarnevelt.

Die 't nieuw geworven volk, in hun byzond'ren Eed
Toen bragten, om te zyn ten dienft van 't Hof gereed,
En uit te voeren, wat dit Hof hen zou bevelen.

't Zyn deeze, die geveinst. en noch, schynheilig speelen,
Door 't mommetuig der Kerk, als kwetsten 't hun gemoed;
Men riep verdraagzaamheit, om ons, door list, den voet
Te krygen op den nek, met listiglyk te dringen,
Vyf* valsche punten in de Kerk, om dus te ontwringen,
De Vastigheit, waar op onze (23) Unie is gesticht,
En t'zaam bezworen, als een stuk van 't grootst gewicht,
Om geen verand'ring in de Leere, te gedogen.

De Generaliteit wou tonen haar vermogen,
Dewyl zy zorge moest voor de algemeene zaak.
Doch d'Oldenbarnevelt vond in 't regeren smaak, ren,
Gestuyft door Huig de Groot, die valsch'lyk dorst bewe-
Dat Holland mogt de Kerk naar zynen zin regeren,
Als zynde Souverein, vlak tegens de Unie aan;
Des was zyn' toeleg, in den Staat te doen ontstaan,
Een' tweeden Staat, of ons van 't Lichaam af te scheuren.
'k Zwyg', hoe dien Grysaart 't hooft van Spanje wilde
opbeuren,

En † brief-gemeenschap hielt, ten nadeel van het Lant;
Tot 's vyants styving, bood hy heim'lyk hem de hant.
Noch schreeuwt zyn' aanhang, dat dien Grysaard is ver-
wezen,

Ge-

* Dit waren die beruchte vyf Stellingen van Armi-
nius, waar uit den twiift zynen oorspronk genomen heeft,
doch, die van zyne navolgers wel tienmalen vermeerdert
zyn.

(23) De Unie der Generaliteit, rust, en is gefondeert,
eeniglyk en geheel op de Gereformeerde Religie, zulks
melden alle de Tractaten, van 1540. tot 1651. Men leeze
Aitsma, Triglandius, Van de Zande, Leidcker, en
anderen.

† Gemelt in de Sententie van Oldenbarnevelt, zelfs dat
hy Gelt van vreemde Mogenheden zoude getrokken heb-
ben.

24 DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
Geheel onschuldig, van zyn Rechters, ja, dat dezen,
Van my zyn omgekocht. doch 't volk spreekt naar zyn
aart,

Dat's schimp en Lastertaal', hierom geen antwoord waart,
't Zyn lasselogens, en vermengt met kind're sprookjes.
VAN ZWIETEN. strookjes,

't Is wel de waarheit, maar in snipp' rings vindme ook
Wel van een bloed'ge kleur, en worden 't volk verthoont,
Als staaltjes; en aan hen ontdektme wat 'er woont
In 't harte van dat volk, die zulke staaltjes stroyen.
'k Beken, 't is Logen, en zy slegts in 't wilde royen,
Maar, drukken zy niet uit, wat in hun' boezem legt
Verborgen? namentlyk, om 't geen men valschlyk zegt,
Indien wierdt tydt en plaats gevonden, 't uit te voeren?
Wie weet, of veele reeds niet op dien aanslag loeren,
Zelfs zulke, waar vangy geen schenddaad en vermoed,
Veel min tegrievu, te smoren doen in 't bloed,
Om door dien weg op hunn' herstellinge te hopen,
Endees regerings form, met uwen doot te sloopen?
Hieromme bidden wy datge op u zelf neemt acht,
U nergens heen begeeft dan wel voorzien met wacht,
Ook ydereen, wie 't zy, geen' toegang wilt vergunnen,
By uw Doorluchtigheit, een onverlaat zou knnnen,
Ook meede met een loot doorgrievu uwe borst.

MAURITS.

'k Geloof, de vyant naar myn bloet en leven dorst,
Gelyk hy dorste naar het bloet van mynen Vader,
Dewyl 't Bestant men niet verlengen wil; 'k hoop nader
Hem by te komen; 't heugt (24) Albertus noch, wat slag,
In Vlaanderen, ik hem toen leverde op dien dagh,
Wanneer de dappersten de hairen reeste bergen,
Door 't gruuwzaam moorden, want, zo veel men 't roer
kon vergen,
Liet men het donderen in 't dikste van den hoop,
Waar

(24) In den jaare 1600., tegens Albertus van Oostenryk.

Waar door den vyant raakte aan't vlugte, en op den loop,
 Albertus zelf, gekwetst in 't aanzicht, moeste vluchten,
 Liet ons zyn oorlogstuig, als de eersdeling der vruchten,
 Die wy inzamelden, gevolgen van dien slag;
 Hieromme ik niet te veel op hem betrouwen mag,
 'k Laat zulke niet, dan wel omzichtig, tot my komen.
 Maar denk niet dat dit volk zou hebben voorgenomen,
 (Offschoonze zyn misnoegt,) te staan naar mynen doot;
 't Is immers al Gedult, Verdraagzaamheit in noodt,
 Wat zy staag Preeken; neen; ik kan het niet geloven,
 Dat zulke zoude in 't kwaat dus leggen diep bedoven,
 Om hunne handen, door een' moort, aan my te slaan.

DUIK.

't Zyn echter dezen, uit wiens mond wy zulks verstaan;
 De monden van dit volk zyn vol van die geruchten;
 Vertrouwen niet te veel; hier 's stofs genoeg te duchten,
 Voor eenig ongeval, zy zyn vervult met nydt,
 En haten u; en 't hart word opgeknaagt van spyt,
 Om dat de Barnevelts thans ampt' loos moeten leven;
 De oproerige Leeraars uit den Landen zyn gedreven;
 Gedenk, waar toe de spyt, en wraake, 't hart vervoert.

MAURITS.

'k Denk, 'tis een herzenschim, die 't brein in hen ontroert,
 Men roept herstellinge, en de Vryheit is voor handen,
 Men zwerft in deeze zee, en weet niet waar te landen,
 Noch op wat wyze, en door wiens hulp 't geschieden zal;
 Het kittelt zich ten troost, en 't helt naar zynen val.

SYLLA.

Die de eerste uitstroijers zyn, 't geheim wel zullen weten,
 't Zyn voorbereidz' len, die bedekt' lyk, ze uit doen me
 Om dus te ontdekken hoe hun' aanhang is gezint; ten,
 Op wie men staat maakt; wie hun' vyant is, of vrint.

MAURITS.

't Gerucht van mynen doot is van de Roomsgezinden,
 En Spanjaarts slegts verdicht.

SYLLA.

Maar wie zyn deeze ontzinden,

26 DE BERAAMDEMOORT OP MAURITS,
Die't hebben Spanjaarts, en Papisten diets gemaakt,
Dan dit gebannen volk? 't welk naar verand'ring' haakt,
Om, met den vyant, iet moordadigsuit te werken.

MAURITS.

Ik weet, ons leven is bepaalt in tydstips perken,
En alles is voorzien, wat oit geschieden zal;
Indien de Hemel heeft besloten mynen val,
Zyn' wil geschiede, 't is onmoog'lyk dien te keren.

VAN ZWIETEN.

Wanneer 't volbragt is, ja, dan zal de daad zulks leren,
Maar, voor 't volbrengen weet den mensch van geen be-
De Hemel wel ontdekt de middelen, om 't uit sluit.
Te voeren, of het geen den mensch' heeft voorgenomen
In't werk te stellen, om tot zynen wil te komen,
Alleen, op dat men niet zich zelf verreukeloos,
Maar, op zyn hoede zy, en waakzaam voor altoos,
Wanneer een donk're wolk ons boven 't hoofd kooft
dryven;

Wie weet, of dit gerucht, om u door moort te ontlyven,
Niet, door bestieringe des Hemels is verspreid,
Tot uw behoud'nis?, door hune eigen achtloosheit.
Des, zyt voorzichtig Prins, en let wel op uzelve,
Opdat, tot Hollants ramp, men u niet t'onder delve.

DERDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, DUK,
SYLLA, BOODE.

BOODE.

Vier Bootsgezellen staan hier buiten, omgehoor
t'Erlangen van den Prins.

MAURITS.

Dit klinkt my vreemt in't oor!
Vier Bootsgezellen! en die trachten my te spreken!

VAN ZWIETEN.

Dit is wat zonderlings, hier staat iets uit te breken,
Indien het is geen list, tot u bederf gesmeect.

MAU

MAURITS.

't Zy wat het wil, zy koom', op dat ik eind'lyk weet',
Indien het my raakt, watze hebben voorgenomen.

DUIK.

Uwe Excellentie laat dit volk niet binnen komen,
Ten zy word onderzocht naar scherp en schietgeweer,
Aan hunnen lyve.

SYLLA.

En in hun klederen, myn' Heer.

MAURITS.

Datzulks geschiede, en vind gy niets, geleidze binnen.

BOODE.

'k Volbrenge uw' last.

VIERDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, DUIK, SYLLA.

MAURITS.

Ik kan niet denken, of verzinnen,
Wat of dit volk my zal te zeggen hebben.

DUIK.

'k Hoop,

't Zal zyn de ontdekking' van dien onbesuisden loop,
De Hemel wil voor 't Lant, en uw Genade zorgen.

VYFDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, DUIK, SYLLA,
BOODE, JAN ENGELN, JAN FAAS,
HIERON EMONDS, PIETER JANSZ,

Helbaardiers.

BOODE.

In huane kled'ren is geen moortgeweer verborgen.

MAURITS.

Gaat heene en sluit de deur, dat niemant binnen koom'.

BOODE.

't Geschiede naar uw' wil.

MAU-

28DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
MAURITS. tegen de Helbaardiers.
Sta buiten.

ZESDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, DUIK, SYLLA,
JAN ENGELN, JAN FAAS, HIERON
EMONDS, PIETER JANSZ.

MAURITS.

Heb geen schroom,
Maar spreek vrymoedig uit, wat gy ons hebt te zeggen.

JAN ENGELN.

Wy komen u, myn' Heer, een stuk te voren leggen,
't Welk ons gemoed bezwaart, en baart ook achterdocht.
Wy zyn gehuurt, om op een' onbekende togt
Te gaan, en daarter plaats een' aanslag uit te voeren,
Maar wat dien aanslag is, word niet gemelt. De Boeren,
Dit zegt me, zullen ons, in d'aanslag bién de hant.
En wyl men 't houd geheim is 't boven ons verstant, ken.
Te meer, dewyl men hoort van geene aanvoerders spree-
Uwe Exellentie, is die iets van 't feit gebleken?
En zulks bewust, dan zyn wy voor ons zelf gerust.

MAURITS.

ô Neen, geen' aanslag is me in 't allermint bewust.
Wie hebben u, tot zulk een' aanslag, aangenomen?

JAN ENGELN.

Van Dyk en Slatius zyn stil tot ons gekomen,
Te Rotterdam, men vroeg ons, of we aan 't Vaderlant,
Een' hoofdienst wilden doen, en bién de Kerk de hant,
Die haast zou uit den druk, weér moedig 't hoof op-
beuren?

Wy vroegen, door wat weg? Met uit hun magt te scheu-
De Leeraars, die men houd te Harelem gevaan,
Was 't antwoord. na beraad, nam elk dien aanslag aan,
Dewyl wy, met hen zyn, 'k beken 't, van één gevoelen,
In opzicht van de Leer, waarom zy dapper woelen.

Dry

Dry hondert guldens gaf men yder toen op hant,
 En wierden naar den Haag gezonden aan een' kant,
 't Was in den (25) Helm, daar wy verborgen moeste bly-
 Vier and'ren, zouden ons in dezen aanslag styven, ven,
 Die meede zyn gehuurt; en dezen zyn gebragt
 In't Sotje, met een Kist, men zegt, wel zwaar bevracht
 Met Boeken, al dit werk baart in ons nagedachten,
 Of zy, in zulk een' schyn, niet naar iets anders trachten,
 Dewylme naar den Haag ons alle heeft vervoert,
 En niet naar Haarlem, daar op d'aanslag wiert geloert.
 Ons dacht, wy moesten van dien aanslag u berichten.

MAURITS.

Gy hebt ons dienst gedaan, en zult my dier verplichten,
 Volhart in uwe trouw, 't zal u niet schad'lyk zyn,
 'k Zal treff'lyk u dien dienst belonen, als den schyn,
 't Welk ik vermoede, met de daad zal zyn gebleken.
 Gy zult hier blyven in het Hof, hen horen spreken,
 Wanneer zy alle zyn, door mynen last, gevaan.
 Myn Heeren spoed u, 't is geen' tydt hier stil te staan.

DERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, DUIK, SYLLA,
 KORNELIS GERRETS, HERMAN HERMANSZ,
 DIRK LEENDERTSZ, JAN KLAASZ, *Hel-
 lebaardiers, met een geslote Koffer.*

MAURITS.

Tot welk een' aanslag zyt gy schelmen aangenomen?
 Waaromm' hier in den Haag, bedektelyk gekomen,
 En u verborgen voor 't gezicht van yder een?
 Uw aangezicht verbleekt; 'k zie sidderen de leën;
 Gy zet uw doodverf. Spreek, wat is'er in die koffer?
 Is't moortgeweer, om my te maken uw slagtoffer?

Spreek

(25) Een Herberg, daar den Helm uithing.

30 DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
Spreek schelmen, eer men u, door folteringe, dwing
Te spreken, en het feit u uit den halze wring'.

KORNELIS GERRETS.

'k Weet van geen' aanslag, Heer; wat wilt gy dat wy zeg-
gen?

MAURITS.

Men zal wat nader 't vuur aan uwescheenen leggen;
Des melt ons 't schellemstuk vrywillig op myn vraag.
Waarom zyt gy bedekt gekomen in den Haag?

KORNELIS GERRETS.

Wy zyn hier niet bedekt; maar komen om te dienen
Het Vaderlant, en zyn wel met ons acht' of tien.

MAURITS.

Waar zyn zy.

KORNELIS GERRETSZ.

In den Haag, zo hier en daar verspreid.

MAURITS.

't Zyn logens wat gy zegt; wy hebben klaar bescheid'
Van alles, en men zal u duid'lyk overtuigen;
Des melt ons d'aanslag, en wil voor de waarheit buigen.
Indien gy dienst zoekt, zeg, wat doet dees Koffer hier?
Hoe! antwoordt gy me niet! verftomt gy alle vier?
Noch eens, wat is voor u in deze Kist te zoeken?

KORNELIS GERRETSZ.

Men zegt, zy is gevult met veelerhande Boeken.

MAURITS.

Men zegt, wie zyn ze, die u hebben zulks gezegt?
Melt ons de naamen, doch spreek waarheit, en oprecht.

KORNELIS GERRETSZ.

Myn' Zwager Slatius heeft ons ze meê gegeven.

MAURITS.

Uw' Zwager Slatius! dien Preekkwant! op wiens leven
Zoveel te zeggen valt? wil hy dan zulk een kwant,
Van u ook maken, ten bederf van 't Vaderlant?

't Moetzyn, waar anders toe gegeven zo veel Boeken?
Doch, 'k ben beluft, om eens die Boeken door te zoeken,

'k Wil zien van welk een stof zy handelen; ontsluit
De Koffer, en terstont, haal één voor één ze 'er uit.

KOR-

KORNELIS GERRETSZ.

Men heeft geen Sleutel van de Koffer ons gegeven;
Hy is te Rotterdam by Slatius gebleven.

MAURITS.

ô Deugeniet; gy liegt; wat nut doet u de Kist
Met Boeken, zynde in 't Slot, zo gy den Sleutel mist?
Ik wil eens zien, of zy hem elders kunnen vinden.

Tegens de Hellebaardiers.

Doorzoek hun zakken.

KORNELIS GERRETSZ. *ter zyde.*

Wat mogte ik my onderwinden,

Om uit te voeren zulk een hopeloze daad.

Daar is de Sleutel, 'k beeve, en ben ten einde raad.

De Hellebaardier doet de Kist open.

MAURITS.

Hoe! zyn dit Boeken? 'k zie niet anders dan Pistolen!
Moortpriemen! Degens! en wat leid daar noch verholen?
t Is Kruit en Kogels, en Breekyzers, en al wat
Kan dienst doen, om te gaan op een gevaar'lyk padt.

Gy Schelmen hebt hier meede een' aanslag voorgenomen.

KORNELIS GERRETSZ. *men.*

ô Ja, 't was aangeleid om weêr te doen ontkomen,
Die trouwe Leeraars, thans te Harelem gevaan,
Wy dachten door geweld, van banden hen te ontslaan,
Maar 't stuursche nootlot kooft te ontydig 't feit ontkennen,

Slegts éenen dagh gewacht, 't stuk had me doen voltrek-

MAURITS.

En zocht gy zulks te doen door openbaar geweld,

Of door bedekte List?

KORNELIS GERRETSZ.

Had ymant zich gestelt,

In 't breeken tegens ons, om d'aanslag te beletten,

Dan zoume met geweld, zich tegens deeze zetten.

MAURITS.

En waren Degens en Moortpriemen niet genoeg,

Om

32 DE BERAAMDE MOORTOP MAURITS,

Om tegenstant te biên? was 't nodig dat men voeg'
Pistolen, Kruit en Loot, noch by die moorders poken?

KORNELIS GERRITSZ.

't Was nodig, wen ons kwam een overmagt bestoken.

MAURITS.

Maar, met uw vieren was 't onmooglyk te onderstaan,
Wie zyn uw helpers, om dit stuk te vangen aan? sichen.
Want hier is moortgeweer voor meer dan hondert men-

KORNELIS GERRITSZ.

Indien den aanslag was gelukt, waar na wy wenschen,
Zou ons wel zekerlyk, een menigte van volk,
Zyn toegevallen, en men zoude aan elkeen' dolk
Gegeven hebben, Kruit en Loot, om in te dringen,
Door het Pistool, op hen, die wilden ons bespringen.

MAURITS.

Indien het waarheit is, al't geen gy heden zegt,
Wat doet gy hier dan in den Haag? naar uw berecht,
Moest gy te Harelem dit heldenstuk volvoeren. roeren;
Verstomt gy? ja, my dunkt 't gemoed begint te ont-
Hier schuilt iet anders; wat gy zegt is valsch verdicht;
'k Weet, d'aanslag die gy sineede is grooter van gewicht,
Derhalven zult gy ons het stuk rond uit bekennen. nen,
Gy zocht uw handen, door een' Moort, aan my te schen-
Ik hebbe'er kennis van, en de Regeringsform,
Tedoën veranderen, door een' oproer'gen storm,
Om dus uw valsche Kerke eens wederom t'herstellen.
Beken vrywillig, of de koort zal u dus knellen,
Door 't pynigen der Leën; die me alle zal uit één
Doen rekken, van het blad der schouders, tot den teën,
Dus zult ge in deeze pyn, wel duizent doden sterven.
Gy zyt reeds kinderen des doots, 't Lyf moet gy derven,
Om 't geene is reeds bekend, schoon 't valsch is, des
verzwaar,

Door booz' hartnekkigheid, uw vonnis niet; melt klaar,
Wie uwe Leidslieën zyn, die u dus verr' vervoerden.

KORNELIS GERRITSZ.

'k Heb Slatius gemelt, hy, met ons alle, loerden

Slegts

Slegts op bekwamen tydt, om éénmaal te onderstaan,
 Of wy de Leeraars, uit hun boeyens konde ontslaan.
 'k Weet van geen anderen, veel min, dat op uw leven
 Is toegelegt, maar wel, dat onswiert hoopgegeven,
 Onze onderdrukte Kerk te brengen weér in stant,
 Die dan zou bloeyen in ons waarde Vaderlant.

MAURITS.

Wel, blyf hartnekkig, 'k zal u and're blyken tonen,
 Van 't heilloos moortgespan, ziet ofge u kunt verschoo-
 nen,

Ook tegens dezen, die 't verraad ons hebb' ontdekt.

Tegens de Hellebaardiers.

Haal de and're vier, die zyn van 't schelmstuk onbevlekt.
 Zy zullen u terstont volkomen overtuigen;
 Des volg hun voetspoor na, en wil voor waarheit buigen;
 Door wroeging' hun's gemoeds verfoeiden zy het kwaat,
 En maakten ons bekend dat gruwelyk verraadt.
 Daar zynze, 'k zie u alle, als doden reeds verbleken.

TWEEDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, DUIK, SYLLA,
 KORNELIS GERRETS, HERMAN HERMAN SZ,
 DIRK LEENDERTSZ, JAN KLAASZ, JAN
 ENGELN, JAN FAAS, HERON EMONDS,
 PIETER JANSZ, *Hellebaardiers.*

H KORNELIS GERRETSZ. *ter zyde.*
 Hemel! 't dootsche zweet begint my uit te breeken.

MAURITS. *tegen Jan Engelen.*

Kent gy die gasten?

JAN ENGELN.

Ja, hy is de Zwager van
 Heer Slatius; die dry zyn meê van 't Eedgespan,
 Zy hebben, nevensions, gelt op de hant ontfangen,
 Tot d'aanslag', waar aan 't heil der Kerke schein te
 hangen,
 't Welk zeker was, indien Prins Mauwerits was doot.

C

Men

34 DE BER AAMDE MOORT OP MAURITS,
Men noemde u een Tyran, spotswyze een Mof, de noodt,
Waar in de Kerke en 't Lant, op heden zich bevonden,
Eifchte een krachtdaad'ge hulp, des hadme zich ver-
bonden,

Door Eeden, en gefchrift, tot feit- en Daad'lykheên,
Dewyl't geoor'looft was tyrannen te vertreên.

Al dit gemelde dorft ons Slatius vertrouwen,
Maar, 'tjuifte van't geheim, dat kunnen zy ontfouwen,
Dewyl zich Slatius, wel't meeste op hen verlaat.

MAURITS.

Wat zegt gy, zultge thans bekennen 'tgruwzaam kwaat,
Of wiltge door de Ply eerst zyn'er toegedwongen?

KORNELIS GERRETSZ.

Het is gedaan! 'tfeit word ons uit den hals gewrongen.
Vervloekte Schell'men, houd gy ons dus trouw uw
woort?

Noch eenen dagh gewacht, en Maurits was vermoort.
ô Ja, 't was aangeleid op den tyran zyn leven;
Wy wilden morregen naar Reiswyk ons begeven,
Om u te grieven, in het uittreên van uw Koets;
Dan zouden dezen, daar omtrent zyn, en vol moeds,
De tegenstanders, met hun Sabels van ons weren;
Terwyle zouden wy weêr in de Venen keren,
En moed'gen 't volkaan, wyl het heden was den tydt,
Waar in men't nieuw gezag, kon maken zich weêr kwyt,
De voor'gen luister van de Kerke doen herstellen,
Met de oude lopers, en (26) Slykgeuzen neêr te vellen,
Niet twyf'lende of dit volk zou bieden ons de hant,
En spannen met ons aan, en schaffen onderstant.

MAURITS.

De Aanvoerders van dit werk, wie zyn ze?

KORNELIS GERRETSZ.

Mynen Zwager,
Heeft

(26) Slykgeuzen was den gemeene naam der Gerefor-
meerden, ten tyde van Barneveldt. Ziet de Samenspraak
tusschen een Predikant en Leerling. Heidanus, p. 10.

Heeft my'er toe vervoert; van Dyk was ook niet trager,
 Dan Slatius, hy heeft de Blansaarts overreed,
 Tehelpen wreeken alle ons aangedaane leed,
 Met Korenwinder, en den Heere van der Duffen,
 Die, nevens and'ren, was geschopt van 't Staate kuffen,
 En Bontebal heeft opgeschoten, aan baar gelt,
 Twee duizent guldens, die van Dyk zyn toegetelt,
 En noch zes duizent pont, is hem gestelt in handen,
 Waar med' hy Parthy worf, en deez', om aan te randen
 Uw Exellentie, en bezorgen al het geen'
 Ons nodig was, om 's Lants Regeerders te vertreên,
 Gy hoort nu alles wat ik weete aan u te zeggen.

MAURITS.

Behalven twee, die gy voor ons noch bloot moet leggen,
 't Is Willen Stoutenburg, de zoon van Barnevelt,
 En Groenevelt, die twee hebt gy ons niet gemelt.

KORNELIS GERRETSZ.

Dewyle u alles is bewust, zal 't zyn onnodig,
 Dat ik u iets verzwylge. ô ja, 'k ben overbodig,
 U thanst te melden al de uitvinders van 't verraad;
 Zy beide hebben ons gebragt tot deeze daad, der,
 Door spyt en wraak vervoert, om 't doden van hun' Va-
 Vooral Heer Stoutenburg, die kookten 't bloet in de
 Om zich te wreeken, van 't geleden ongelyk. ader,
 'k Beklaag' Heer Groenevelt, hy gaf althans een blyk,
 Hoe onzen aanslag streed met zyn genegenheden,
 Maar, zynen Broeder wist hem eind'lyk te overreden,
 Gestyft door Slaati, des hy ook zyn stemme gaf.

MAURITS.

Het is genoeg, verwacht u welverdiende straf,
 Berey u tot den doot, op morgen zult gy sterven. ven,
 Myn' Heer Fiskaal, draag zorg dat zy hun straf verwer-
 Naar luit der misdaat, en de Wetten van ons lant.

SYLLA.

Men zal u, alle vier, 't hoeft afflaan voor het zandt,
 Na dat uw Ponjaards, voor uwe oogen zyn gebroken;
 Uw Lichaams zullen op de Raders stinkend roken,

36 DE BERAAMDEMOORT OP MAURITS,
Door zonne en lucht, en 't hoeft zal pronken op een paal;
Tegen Kornelis Gerretsz.

Men zal vier delen van uw' romp, tot meêr schandaal,
Ophangen in den Haag, aan alle vier zyn hoeken.

MAURITS.

Volvoer het vonnis, wyl wy de and'ren op doen zoeken.

DERDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, DUIK, JAN EN-
GELEN, JAN FAAS, HIERON EMONDS,
PIETER JANSZ, *Hellebaardiers.*

MAURITS.

't Is zeker, d'aanflag, thans ontdekt, zal, door 't gerucht,
De medeplichtigen haast weten. eer men vlugt,
Is 't nodig, d'uitgang van den Hage te bezetten,
Om op hen alle, die 'er uitgaan, wel te letten,
Men zoeke, en doorzoek 't huis waar ymant is verdacht,
En zynze reeds gevlugt, men zetze na met magt,
Door onze Ruiterye, om ze alle te achterhalen.
De zaake eifcht spoed, men mag in dezen tydt niet draelen;
Beschryf hen alle door gansch Nederlandt, en zet
Een somme gelts op 't hoeft van yder, die hen met
Gewelt, of list, 't gerecht zal leveren in handen.
Schryf aan de Ambassadeurs van ons, in alle landen,
Het gruwelyk verraad, ter goeder uure ontdekt,
Opdat elk weet, waar na dit volk zyn neiging' strekt,
't Is om verraderye, oproer, en moort te plegen,
En 't met scheinheiligkeit te dekken, aller wegen,
Terwyl de wraakzucht zit gewortelt in het hart,
't Welk is van wrevel, en van lout're boosheit, zwart,
En al t'hartnekkig om het hoeft te willen buigen.
Of schoon wy middag klaar, van schult hen overtuigen
Men druift 'er tegens aan, men schimpt, men hoont, met
spot,
Met trouwe Leeraars van de Kerke, om 'taards genot
U past het Heeren, zulks op 't spoedigst te verrichten.

VAN

VAN ZWIETEN.

Wy weten 't, brave Vorst, en kennen onze plichten,
Verwacht, door onze vlyt, de schuld'gen in uw magt.

DUIK.

'k Zal zorgen dat dit feit bekend worde, en gebragt
Aan alle Hoven, en der Nederlandsche steden,
Opdat geen Moorder hier, noch elders, word geleden.

VIERDE TONEEL.

MAURITS, JAN ENGELÉN, JAN FAAS,
HIERON EMONDS, PIETER JANSZ,
Hellebaarders.

MAURITS.

Engy, getrouwen, die den aanslag hebt ontdekt,
Zyt alle onschuldig, en van misdaat onbevlekt,
'k Ben zelfs myn leven u verschuldigt, 'k zal ook tonen
Myn Dankbaarheid, met u erkennelyk te lonen,
Ik merk, dat onder 't volk, wiens leeregy bemint,
Noch mannen zyn, die tot geen moorden zyn gezint,
Behaagt u hunne Leer, 't is wel, wy niemant dwingen,
Maak slegts, door deeze Leer, niet uit den bandt te sprin-
Tot oproer; Moord; verraad; in 't waarde Vaderlant, gen,
Volhart in uwe trouwe, en doet uw' Eed gestant.

JAN ENGELÉN.

Ik blyven by dien hoop; die ons bedekt'lyk leren,
Dat elk, ter redding', zich tot Dad'lykheên mag keren,
En plegen forsgewelt, door oproer, wraak en moort;
ô Neen, 't zyn gruw'len, noit in 't Christendom gehoort,
En dit bedektme met Verdraagzaamheit, om simp'len,
Eenvouw'ge liên, het oog te blinden, te bewimp'len
Hun gruwzaam schellemstuk, met eenen heil'gen schyn.
Wierd 't Mom eens afgerukt 't zou blyken wat ze zyn,
Indienze de overhant eens kregen. 't is gebleken,
(27) Hoe menig Poorter is van 't Poorter recht verfteken,

De

(27) Volgens de Placcaten ten tyde van Barneveldt 1616.

38DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
De Stad ontzeit. en wiert geklaagt zulks aan den Staat,
't Was voor een doofinans deur geklopt; Justiesie Raad,
Sloot men de handen, geen' herziening' te gedogen,
'k Beken, 'k zag zulks toen aan ook met partydige oogen,
Als waar't hartnekkigheid, schoon 't streed met hun ge-
moed,

Te horen zulk een Leer, die 't hart in moortlust voed,
Toen was (28) Conscientie slegts een uitvlugt van die
troepen,

Thans is 't, Conscientie dwang al wat zy luitkeels roepen.
'k Verzaak hun valsche Leere, en snoode huich'lary,
En hebbe een affchrik van dat volk, en, nevens my,
Zyn dezen ook bereid dien Moortkuil te verlaten,
Met duizent and'ren, die hieromm' hun Leere haten,
Ik voeg my wederom, als voormaals, tot de Kerk,
En om haar dienst te doen, en 't Lant, maak ik my sterk.

MAURITS.

Gaat brave Borsten, gaat vry uit, 'k zal u doen geven,
(29) Elk vyftien guldens's Maands, zo lange als gy zult
Zes Hondert, word voor eens, aan yder toegetelt. leven,
Aan de Admiraliteit, zal zyn van u gemelt,
Tot uw bevorderinge, in allerly Scheepsampten,
En, wyl gy voor myn Eere en Leven trouwlyk kampten,
Zultge een Medailje, met myn Beelt, en Wapenschild,
Tot een gedachtenis' bewaren, zo gy wilt,
En een verzillevert Rappier wil ik u schenken,

Waar

den 21. Juny, en ook te Utrecht, en in zeer veele Ste-
den van Hollant en elders. zie Trigl. p. 796. en het Pro-
test hier tegens van de Heeren van Amsterdam, den 19
Juny 1616. Trigl. p. 761.

(28) Men zeide toen tot de Rechtzinnigen, die zich
beriepen op hunne Conscientie, De Conscientie is niets
dan een Pretext en Deksel uwer boosheit, Leidcker 2. D
p. 12.

(29) Dit alles zyn de ontdekkers, door den Prins en de
Staaten vereert.

Waar aangy dit geval, en my, zult steeds gedenken.
Wel aan, koom volg myt'zaam' tot in myn huis vertrek.

ALLE VIER.

Lang Leeve Oranje, en tred zyn' vyant op den nek.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

MAURITS, MEVROUWE STOUTENBURG.

MEVROUWE STOUTENBURG.

'k **B**en door bekommeringe en vrees' ter neêr geflagen;
Ik hoore door den Haag van eenen moort gewagen,
Die men beraamd hadde op uw' Vorstelyk persoon,
Ook dat u 't schelinstuk is ontdekt, en hebt doen doôn
Vier medeplicht'gen, die zulks wilden onderwinden,
Maar vreeze dat 'er zyn noch meêr van die ontzinden,
Ook ingewikkelt tot u Vorstelyk bederf;
Ous Maagschaps aangezicht zet reeds een doodsche verf,
Als of het schuldig was aan deeze gruweldaden;
't Is met ontstelt'nis en verbaastheit overladen,
Zy woelen onder één, en lopen zeer verbaast, haast,
Dan gints, dan herr'waarts heene, en yder een maakt
Om, zonder tyds verzuim, zich elders te begeven. ven?
Zou 't waar zyn, hebben ze ook gestaen naar's Prinsfen Le-

MAURITS.

daat,

Uw' Man, Mevrouw, is de eerste aanvoerder van die
Zyn' Broeder heeft zulks meê gestemt, op zynen raadt,
Met zeer veel anderen, die 't stonden uit te voeren,
En als 't verricht was, dan verwachten zy de Boeren,
Gestyft met Burgers, om de Staaten van ons Lant,
Door openbaar geweld, te helpen aan een' kant.
Heeft uwen Man van 't stuk geen kennisse u gegeven?

MEVROUWE STOUTENBURG.

Aan my! ô neen, myn' Heer, geen woort van al zyn leven,
'k Heb wel in hem gemerkt eene opgekropte spyt,

40 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Toen hy van Bergen raakt' het Gouverneurschap kwyt,
En hem 't Ridmeesterschap, hier nevens wierde ont-
men,

Maar, 'k dacht niet dat hy zou tot zulk een uiterst komen,
Om zelfs de hant te slaan tot een' vervloekte moort;
Had hy het minste blyk getoont, ik hadde u voort
Gewaarschuuwt, om te zyn voorzichtig op uw hoede;
Maar zulk een schendig stuk ik noit van hem vermoede.
Ik dank den Hemel, die u d'aanslag heeft ontdekt,
Maar 't smert my, dat myn' Man ook is hier meê be-
vlekt;

'k Beklaag hem, doch, ik moet verfoeyen zynen handel.
MAURITS.

Hy richte, (ik wensch 't om u) voorzichtig zynen wandel,
Want word' hy achterhaalt is hy een' Man des doots.

MEVROUWE STOUTENBURG.

Hy zal zich, 'k twyfel niet, wel houden buiten schoots.
MAURITS.

Ik wensch 't om u, Mevrouw, en om uw's Vaders gaven,
Wyl zyne deugden, in uw harte zyn begraven,
De Heer van Aldegonde, een flonkerstar, in Leer
En Leven, straalt weêr in zyn Dochter uit, hoe zeer
Gy aangezocht wierde, om hun Nieuwe en valsche Leere
Te omhelzen, 't was vergeefs; dit geeft u roem en eere,
Gy blyft bestendig staan op onz' onwrik' ren gront,
Die Vader heeft gelegd met zynen gulden mond,
En Penn'; zelfs onder 't kruis, is zyn Belydenisse,
' Antwerpen voortgevloeit, uit zyn oprecht gewisse,
Van daar Gezonden naar Geneve, en goed gekeurt,
(31) Dit's die Confessie, thans van 't wrev' lig volk ge-
scheurt, Waar

(30) Na de onthaling van Barnevelt, wierden zyne Zo-
nen van hunne ampten afgezet.

(31) De Heer van St. Aldegonde, heeft, in het begin
der Reformatie dezer Landen, de Confessie der Ge-
reformeerde Kerken helpen opstellen te Antwerpen, ge-
zonde naar Geneve, en van die Kerke goed gekeurt.

P R I N S V A N O R A N J E. 41

Waar voor men opgezet heeft goed en bloet, ja 't Leven,
 Die meêr dan veertig jaar' eenstemmig is gebleven,
 In onz' hervormde Kerk, belooft door tekening'
 Der hant, van Leeraar, of beroepen Leereling,
 Om noit verandringe in die Leer te zullen maken, ken.
 Of, wie zulks onderneem', moet zynen Kerkdienst sta-
 Thans zayd menschand'lyk zaad van onderlinge twist,
 En zoekt 's Kerks Eendragts-bandt te breeken door hun
 Nu zulks mislukt is aan die snoode warrelgeesten, list,
 Legt men op moorden toe, als redenlooze beesten,
 Of eens hun valsche Kerk, door oproer en geweld,
 Wyl list hen is mislukt, mogt worden weêr herstelt,
 Doch, 'tis den Hemel, die zyn Kerke wil bewaren,
 En redden Haar en ons uit allerley gevaren.

M E V R O U W E S T O U T E N B U R G.

Wanneer men 's Hemels zaak, de Hemel toevertrouwt,
 Is 't zeker, dat hy ons, en zyne Kerk behouwt,
 Aand' uitkomst van de zaake is 't openbaar gebleken,
 Hun Kerk moet zwygen, en de zuiv're Kerk mag sprec-
 Ze is afgesneden van de Kerke, als zynde een Lid, ken,
 Verkankerten verrot; waarin niets goets meêr zit.
 En uw Genade zyt de strikken ook ontkomen,
 Door 't Hemelsche bestier; gespannen, ondernomen,
 Om u te vangen, van dit al te bitter volk. zyn' dolk.
 'k Verfoey 't bedryf myns Mans, die scherpt' hier toe

M A U R I T S.

Hy zy gewaarschuwt, zich voorzichtig te verbergen,
 Voor die hem zoeken. 'k wil, Mevrouw, u zulks niet
 vergen,

Om hem te ontdekken, schoon gy wiste waar hy was.

M E V R O U W E S T O U T E N B U R G.

Ik twyfel niet, of hy heeft reeds een' veil' gepas. gen,
 Twee hebben, in een Mand, hem uit den Haag gedra-
 Naar Rotterdam, toen is hy, zonder raadt te vragen,
 Van daar gevlugt, met vander Dussen, in een Schip,
 Om niet te stranden op dees dodelyke klip, huuren,
 Voor duizent guldens heeft myn' Man dit Schip doen

42 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Om hem te brengen by Brabantsche nagebuuren,
Dit giffe ik, wyl hy 't gelt heeft uit den Haage ontboon,
Voor zynen Schipper, zynd' het toegelegden loon,
Dit gaf my achterdocht en vreeze, 'k kon niet denken,
Waarom hy 't Vaderlant verliet, zyn eer wou krenken,
Met dus te vluchten in een Mand, maar, toen 't gerucht
Van Moort, me in de ooren klonk, wierde ik met reën
beducht,

Of ook aan 't gruwelstuk, myn' Man zich had vergrepen,
Dewyl hy listig is en stout, en wel doorslepen,
In al de gronden van zyn Nieuwe en valsche Leer.

'k Bid uw Genade, zoek naar hem niet al te zeer, den.
Opdat my, in myn' Man, moog geen schandaal geschie-
MAURITS.

't Zal by ons blyven, waar gy denkt dat hy wil vlieden.
Maar, 'k hoor gerucht, Mevrouw, en wyl ik heb bericht
Gegeven, wie men vat, terstont voor myn gezicht
Te brengen, denke ik, 't zal van deeze schelmen wezen,
Des ga naar uw vertrek.

MEVROUWE STOUTENBURG.

'k Ga, maar heb reën te vrezén.

T W E E D E T O N E E L.

MAURITS, VAN ZWIETEN, SYLLA, SLATIUS,
*met een Boere py aan 't lys, een hangende boed op
't hooft, en een lang Brood onder den arm,
Helbaardiers.*

Wie is dien vogel, thans gegrepen in zyn vlugt?

MAURITS.

SYLLA.

Kent uw Genad' hem niet? 't is deeze, die 't gerucht
Gestroit heeft, hoe men zou hun Kerke weér herstellen,
Hy is dien Preekkwant, 't hooft van al de Kerk-Rebellen,
Den Schryver van den (32) Gepredestineerden Dief,

Wiens

(32) Gepredestineerden Dief, Klaarlichtende Fakkel,
Mor-

Wiens logen-Laftertaal was aan zyn volkje lief,
 En aang' naam, wyl hy zeer bespott'lyk is gefchreven.
 Zyn' Fakkell, lichtende wel klaar, in hellsche dreven,
 En Morgen wekker, met zyn Kristalyne glas,
 Of Spiegel, toont genoeg wat boeswicht dezen was,
 Wyl hy zyn Lezers leert, met onbewimp'le woorden,
 Hoe'tyder vry staat, 's Lands tyrannen te vermoorden,
 Hier meê word gy gemeent, en die aan 't Roer van Staat,
 Thans zitten, en dus zait hy vuil vergiftig zaadt,
 En moedigt yder aan, van allerley gezintheit,
 De hant te bieden tot dit werk, na zyn verblintheit,
 In 't kort, 't is Slatius die heden voor u staat.

MAURITS.

Hoe! is dit Slatius, in zulk een Boers gewaat? gen,
 Wiens flodder hoed hem hangt al gluipende in zyne oo-
 Ontdek hem, 'k wil eens zien of gy niet zyt bedrogen,
 ô Ja, hy is het zelf. maar, wat beduid dit Brood,
 Gedragen onder d'arm?

SYLLA.

Om teergelt in den noodt
 Te hebben, hadd' hy gelt in 't binnenste verborgen,
 Dewyl 't is uitgeholt, hy moeste om voorraad zorgen,
 Vermits hy zich begaf op eene verre tocht. zocht,
 De Schelm was 't haast ontsnapt, hoe striktme naar hem
 Maar 't wroegende gemoed heeft zelve hem verraden;
 Om zyn bedeesftheit gaf men acht op zyne daden,
 Want, by geval, en niet door list, is hy gevaan.

MAURITS.

Verhaalme, op welk een wyze is zulks dan toegegaan?

SYLLA.

* Hy kwam, dus boers gekleed, in eene Herberg stappen,
 Be-

Morgenwekker, en Kristalyne Spiegel, vier befaamde
 Pasquillen, door Slatius gemaakt.

* Dit is voorgevallen in het Dorp Rolde, in het Land-
 schap Drente, daar hy dus gevangen genomen wiert.

44 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Belaste aan zynen waart een kanne Bier te tappen,
Juist waren, by geval, Soldaten in dat huis,
En maakten, om het lang verwylen, wat gedruis,
Van een Convoy met gelt, wyl't wat te lang vertoefden,
Hierom men buiten liep, of zy ook hulp behoefden;
Dien Preekkwant kreeg een' schrik, betaalde zyn gelagh,
En stapte lustig door, zo vaardig als hy mag,
Het rot keert wederom, de kan staat volgeschonken,
De Man is weg, en heeft zyn Bier niet uitgedronken,
Dit baart vermoeden, of't wel mogte zyn een' spie,
Men zet hem na, en word haast achterhaalt; zeg wie
Gy zyt; hoe is uw' naam? wat doet u dus vertrekken?
Vroeg't volk. hy staat bedwelmt. 'k Bid wil my niet ont-
dekken,

Zegt hy, maar laten gaan; ik hebbe een' moord gedaan,
By Amsterdam, en ben Jan Harmensz. 't volk schryft aan
De Magistraat; daar weet me van geen' Moort, of doot-
slag,

Men dacht, zou't Slatius wel zyn, die nimmer bloot lag,
Het Schelmstuk van zyn hart; men voerd' hem naar den
Haag,

Ja, 't is dien Slatius, althans naar gruw'len graag.

MAURITS. dadens;

Ontmenschte booswicht, gansch doorzult in gruwel-
Zocht gy uw handen in der Staaten bloet te baden,
Na dat gy, door uw volk, zoud hebben my vermoort?
En zytge een' Leeraar? Schelm, wat heeft u aange-
spoort, domp'len,

Om't Lant, door oproer, in een bloetbad' te onder-
De Staat, en Magistraat, moorddadig te overromp'len?
Waar is nu de achtbaarheid, die gy droeg op den Raadt,
Als stont het (33) Kerkgezach volkomen aan den Staat?
Toen waart gy vlyers, en ontaarde hurelingen,

Om

(33) Ten tyde van Barneveldt, dreef men, dat den
Staat het oppergezach der Kerke toekwam, om Kerkelyke
geschillen te beslechten.

Om de arme kudde, door der Staaten magt te dwingen,
 Geen wonder, 't was 't belang van Oldenbarnevelt,
 Dien werveldrayer van ons Lant, dat wierd gestelt,
 Zyn opgesmukte Leere op 't outer van zyn vlyers,
 Te stooten uit de Kerk al zyne Leer bestryers,
 Toen bad men Barnevelt, alseenen afgodt aan.

Thans wilme aan my, en aanden Staat de handen slaan.
 Waar's nu Verdraagzaamheit, waarom zy alle riepen?
 Maar die Verdraagzaamheit, (wanneer wy alle slieden,
 Doordit zoet fluitje,) zou wel haast gebleken zyn.

(34) Dit's recht den Wolf in 't vel van 't Schaap, met heil'-
 gen schyn.

Wat zegt uw' vuilen Dief? zyt gy nu ook geboren,
 En tot dit Schellemstuk, van Eeuwigeit verkoren?
 Waar's thans uw' vryen wil, waar doorge uw heil be-
 reit?

Kan hy zulks doen, dan zy vervloekt uw heilloosheit,
 Wyl gy'er tegens druift, en 't Heil niet wilt bewerken,
 Ja, zelfs 't wraakzuchtig hart noch in zyn boosheit ster-
 Of is Gena, die gy noemt algemeen, ook voor ken,
 Die Schelmen, waar van gy den grootsten zyt, wen 't oor,
 Naar de uiterlyke klank, wil die Genade aannemen?

Is 't dus, en wilt ge uw zelf, van die Gena vervreemen?
 Rampzalig schepsel, zeg, wat heil verwacht gy dan,
 Wyl gy zyt van uw ziel een' moorder, en tyran?

Gy kunt, dus zegt ge, en wilt niet, die Genade erlangen;
 Maar, wen ik u Genade aanbod, zoud gy ze ontfangen?

Dit staat in uwe magt, 't hangt af van uwen wil.
 Spreek Slatius, spreek op, en zwyg niet langer stil.

SLATIUS. spreken,

Myn' mond verftomt; Ach Vorst! ik wil, en kan niet
 Ik voel my overtuigt van duizenden gebreken,
 Waar aan ik schuldig ben, in Leven en in Leer,
 'k Verfoey myn dwalingen, 'k herroepe ze alle weêr;

In

(34) Den Wolf in 't Schaapsvel, door Antonides van der
 Goes gemaakt.

46 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Indien gy, groote Vorst, my schenken wilde 't leven,
'k Zal u dan opening' van al den handel geven,
En'tinnerlyk geheim, 't welk in dit volk beruift.

MAURITS.

Zeg op, en spreek rond uit, al wat u is bewuift.

SLATIUS.

(35) 't Iste over ons bekent, dat me, in Armini Leere,
Zich

(35) Deeze gansche redeneeringe, heeft Slatius breed-
spraakelyk beschreven, in zyne gevangeniſſe, 't Origineel
beruift onder den Raad Provinciaal van Hollant, en by
der Staaten Drukker. 1623. met Privilegie gedrukt. De
Heer Gerard Brand wil zynen Lezer doen geloven, dat
Slatius dit geschreven heeft op hoope van Vryheit. ik ge-
love zulks ook. Maar, dat het daarom Logens zoude zyn,
als hy voorgeeft, volgt gansch niet, hy hebbe hunne
schandelyke vuiligheden ontdekt, wel op hoope van Vry-
heit, maar ook naar Waarheit. en, toen 't mislukte, zou-
de hy alles, (zo 't waar is,) mogelyk uit spyt, herroepen
hebben. en hoe kluchtig is deeze herroeping toegegaan?
hy hadde het Papier, waar in hy alles herriep, in een schaf-
je gestoken, en verborgen in zyn' mond, en, zyne Vrouw
kuffende, in den mond gedouwt. en deeze herroeping
beslaat in Brands Boek 27 kwarto Regelen. wat moet het
klein schrift, en dun Papier geweest zyn, wyl zo veel
schrift in een schafje, 't welk men in den mond verber-
gen kon, gesteecken is! echter, 't is een Remonstrantsche
waarheit, want Passchier de Fyne, van den Borre, en
Prevoost, dry befaamde Remonstranten, hebben het Brief-
je gezien, zie daar dry Getuigen, wel, wie twyfelt dan
noch aan de waarheit? ook wil den Heere Brand, dat Blan-
saart al meede het schandelyke, van zyne Geloofsgenoten
door hem gezegt, zoude herroepen hebben, in Brieven, die
hy had weten zyne Huisvrouw toe te zenden, maar op
wat wyze hy die heeft weten te zenden, melt den Man
niet; en, (ô jammer!) juist zyn die Brieven de Vrouwe
ontstoolen, zo dat niemant ze oit gezien hebbe, 't is raar,
juist heeft Slatius en Blansaart, den eenen een' Predikant,
en den ander een' Proponent, uit eenen monde gesproken,
van de vuiligheden, gepleegt in hunne Secte, wylze van

Zich naar Pelagius, naar ons vermoogen, keere,
 Doch listig, 't is beschaaft op een Jesuietschen gront;
 Die Leer wierd smaakelyk, door Uitenbogaarts mond,
 De Staaten ingepreekt, door list'ge vleyereyen,
 Dewyl zyn zoete tong, de Staaten kon verleyen,
 Met in te scherpen hen het opperste gezach,
 In 't Kerkelyke; doch, wanneer kwam aan den dagh,
 Hoe 't volk zocht de oude Leerte drukken, en verdruk-
 ken, gint bant op zyn ken,
 Toen schoten wy tekort, men moest voor de Oude buk-
 Toentrokme voor des Leeuws, het Vosse vel eens aan,
 Om te ondermynen de Oude, en hen te weder staan,
 Met Kerkelyke twist, en Polytike vonden,
 De Band der Politie wierd los van ons ontbonden;
 Maar 't woelen was vergeefs naar kroone en scepter staf,
 De Magistraat, die ons de hant bood, zet men af;
 Wy, als weerspannigen, gebannen uit dees landen.
 Hieromme is 't nodig acht te geven op hun handen,
 't Mom van Religie is thans afgerukt, zy is
 Een *Factie Polityk*, beschildert met vernis,
 Van hun *Conscientie*; zulksze in yder willen prenten,
 Is 't waar, 'wat raakt ons dan 't verand'ren der Regenten?
 Waarop men eeuwig wrokt, en onophouw'lyk smaalt.
 In Sluipvergaderings daar wordenze afgemaalt, ters,
 Als schenders van het recht, eenzyd'ge en valsche Rech-
 Dus hitst men 't volk thans op, en moedigtze aan tot
 Voor Kerken *Politie*; hun buiten *Directeurs*, vechters,
 Reeds hebben tot dit werk, een algemeene Beurs
 Gemaakt; hier toe gebruikt men meest de Predikanten.
 't Is

elkander niet wisten, en afgezondert gevangen za-
 ten. Dit zyn al meede schoone staaltjes van dien
 fynen Schryver, zeker, als hy iets wilde verziern, mogt
 het wel wat waarschynelyker zyn, maar, hier straalt de
 onwaarschynelykheit, om niet te zeggen onmoogelykheit,
 al te zichtbaar door.

48 DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
 't Is niet dan Lyden, en Verdrukking', daar die kwanten
 Van spreken, om het volk te brengen op den hol;
 Van valsche uitstroijingen zyn hunne red'nen vol;
 't Is, Vrankryk zal in 't kort hun Vryheit weêr bewerken;
 En Amsterdam, dat eerst was tegensons, de Kerken
 Haast weder geven, en oprechten hunne zaak;
 Men zal de Tweespalt in den Raadt zien, met vermaak;
 Wyl Prinse Maurits zelfs verandert van gedachten;
 En veel vermogende slegts op verand'ring' wachten;
 Dan zal ook Vriesland ons aanbieden zyne hant;
 Prins Fredrik Hendrik zal zyn 't hooft van onzen kant;
 Men wachte alleenlyk naar bescheid van Vrankryks Ko-
 ning.

De rust der weêrparty word thans uit hunne woning
 Gebannen, yder roept, 't is met ons Lant gedaan,
 Het is onmagtig om den Spanjaart te weêrstaan,
 't Kantoor is uitgeput; men heb geen hulp te wachten;
 Men zal naar Schattingen, en nieuwe Lasten trachten;
 De Neringe verslapt; vrees oploop van 't gemeen;
 Van 't Krygsvolk Muityery; Verraadt in sterkte en steên;
 't Lant zal het dus geen jaar noch kunnen staande hou-
 wen; vertrouwen,
 Men waarschouwt, wylze op 't woort der Staaten niet
 Hoe 't Ketter doden haast het Hof invoeren zal.
 Wee u Herdopers, en gy Pausgezinden, al baten,
 Uw smeeken; bidden; 't woort van Vryheit; zal niet
 Span hierom met ons aan, men zal u niet verlaten,
 Maar Vryheit geven, wen we krygen de overhant.
 Dus tracht men dezen ook te trekken naar dien kant;
 Men houd gemeenschap met Vry-Geesten, Soc'nianen;
 Om listig tot hun Arke, een ruimen weg te banen,
 Waar langs het Reine, en ook 't Onreine binnen koom.
 'k Spreek van hun schand'lykheên, 't is waar, ô Vorst,
 met schroom, ders;
 Men oefend 'er geen tucht aan Dronkaarts, en Hoereer-
 Van hunne Secte zyn de Leeraars zelfs ontëerders

Van meenig eerlyk hart, het blykt aan Dwing'lo's
Vrouw,

Die van Welsingius, verleid wierd van haar trouw;
Is't wonder dat dit volk door zulk een' geest gedreven,
Zich hebben onderstaan te nemen u het leven.

MAURITS.

Maargy, die nu, zo't schynt, verfoeid al't snood be-
Van die onzinn'gen, zeg, waaromme bleefgy styf, dryf,
En onverzetlyk staan ook naar veranderingen,
Om zelfs, na mynen doot, de Staaten te bespringen?
Waar vange aanvoerder zyt, als alleropperhoofd,
Der Kerkelyken, wylgy't meeste wiert geloofd,
Wanneerge uw giftig zaadt wist in hun hart te zaaijen,
Op hoope, om, door myn' doot, gewenschte vrucht

SLATIUS. te maaijen.

De Haat, en Nydt, en't aards belang, heeft me aange-
spoort,

Tot deezen schand'lyke, en onmenschelyken moort,
Schoon ik de gruw'lykheit van't werk in't hart verfoei-
den.

MAURITS.

Wie zynze, die met u, zich naar dien aanslag spoelden?

SLATIUS.

(36) 't Is Dwinglo; Velsius; en Geisteranus; zy,
En moog'lyk Poppius, zyn van onze Eedparty.
'k Heb met Tykmaker, en Neranus ook gesproken;
Uit Neomagus, en uit Boom dien stank geroken,
Dat hen een' aanslag was bekend, op onzen Staat,
En Holling'erus, en Hartzoeker, van die daat
Ook wisten, Leurius, Galenus, en Lansbergen,
Van Borre, en Walenburg, en Cupus, dorsten vergen
Ook Paludanus, en Niëllius, aan my,
Om uit te roepen dat verlossing' was na by.

MAURITS.

Houd op, het is genoeg, my walgt van meêr te horen.
Maar, k hoor gerucht, men brengt meêr schelmen ons te
voren.

DER-

(36) Alle afgezette en gebanne Predikanten.

DERDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, SYLLA, DUIK
 JAN BLANSAART, ABRAHAM BLANSAART,
 WILLEM PARTHY, *Hellebaardiers.*

DUIK.

Hier is den Proponent, zyn' Broeder, met den Waal,
 Vervolgt, verspiet, gevat, gebragt in deeze zaal,
 Om 't vonnis van hun' doot, uit Sylla's mond te horen.

MAURITS.

Rampzaal'ge menschen, hebt gy ook geleent uwe ooren,
 Tot dit onmensch'lyk werk? verblinde, dacht gy niet,
 Hoe 't aldoorstralende oog op al uw' handel ziet?
 En voor de zyne waakt? hoe hyze wil beschermen,
 En althans rukken uit vervloekte moorders armen?
 't Gemoed ontroert hy, als het aankomt op de daat.
 Dus heeft den Hemel my bewaart voor 't moort verraad.
 En zyt ge een' Proponent? zeg eens, op welke gronden,
 Hebt gy, aan 't moortgespan u zelve schelms verbonden?

(37) Heeft van den Borre u zulks geleert, dit ingeplant?
 Zyn dit de gronden van uw Leere, om hem van karit
 Te helpen, die niet wil in uwe dwaling' stemmen?
 Die's Lands oproetigen in boeyens moet beklemmen?
 Die de Unie breeken, 't hoeft doen leggen voor den voet?
 De Generaliteit, niet ik, die zal, en moet,
 En kan verantwoorden het Rechtsgeding, dien handel.
 Wat zegt gy Schelmen, hebtg' hier heen gericht uw wan-
 Om my te moorden, tot verand'ringe in den Staat? del,

JAN BLANSAART.

Ach! Vorst! wy zyn verleid door kwaden raad, en haat,
 Ontkennen gelt hier niet, 't is al te klaar gebleken,

Maar

(37) Van den Borre heeft Jan Blansaart Proponent
 gemaakt, waar in hy te Antwerpen, van huune Socie-
 teit, is bevestigd.

Maar gun ons die Genade, één woort te mogen spreken,
Tot onze ontlastinge, en verschooning.

MAURITS.

Spreek, doch kort.

JAN BLANSAART.

'k Verklar, voor 's Hemels ooge, al wat ons heden word
Gelegt ten laste, is wel, met de and'ren voorgenomen,
Maar toen 't zou tot de daat, omze uit te voeren, komen,
Bezweek onsharte, door ontroeringe, en den moed,
Waarom wy aarzeld, en besloten, u, met spoed,
Dien bozen aanslag, eerzy uitborst, zelf te ontdekken,
En waren reeds op weg, om 't opzet te voltrekken,
Wanneer ons wiert bericht, hoe alles was ontdekt,
De meeste reeds gevlugt, men zeide ons, voort, vertrekt
Terstont van hier, indien gy zucht hebt voor uw leven,
Hier door heeft vreeze en schrik ons elders heen gedre-
My walgt ook het gedrag van dit onrustig volk, ven.
Dat eind'lyk smooren zal in zyn gegrave kolk,
Dewyl het Hoererye, en Overspel durst plegen, gen,
(38) Bekleed met Huich'larye, en op Schynheil'ge we-
Doch 't is Geveinstheit, al wat in het binnenst zit,
En van een bitt're wraake, is 't hart zo zwart als git.

Zy knielen.

Neem dan de wil aan voor de daat, Ach! toon genade,
En, om onz'eersten wil, den Leste niet versmaade.

VAN ZWIETEN.

Waarom niet voortgegaan in uw begonne werk,
En, door 't bevestigen, 't verraad bekrachtigt? 'k merk
Wel schyn berouw in u; dus zullenze alle wezen,
Nu d'aanslag is mislukt; de wanhoop doet u vreezen,
Voor uwe aanstaande straf; 't is Gallegen berouw,
Dat openbaart zich, als den hals is vast in 't touw,
Indien oprecht was uw berouw, uit haat van 't kwaade,
Waarom hebtge and'ren dan tot vlugten aangeraade?

En

(38) Uit twee Brieven van Jan Blansaart, in de ge-
vangenisse geschreven.

52 DE BER AAMDE MOORT OF MAURITS,
Enze ons niet aangebragt, om hun verdiende straf
Te ontfangen, die gy nu beschuldigt, al te laf, ven,
Op hoop van 't leven. zynze, als gyze ons hebt beschre-
Waarom me u van dien hoop, voorlange niet begeben?
Des blykt de valscheit van uw woorden, middag klaar,
En zoekt slegts, door die list, te ontwyken 't dootsge-
Zy zouden, in uw oog, dus hatelyk niet schynen, vaar,
Wenge u vereen'gen mogt, een yder met de zynen,
Maar, wyl uzulks mislukt, zoekt gy te buigen 't Recht,
Met dus een plasdank te verdienen, Hierom zegt
Gyzaken, die ons niet, dan slegts ter zyde raken,
En luttel nuts doen in de *Criminele* zaken,
Ten laste u op gelegd; ik weet, was 't u gelukt,
't Stuk uit te voeren, en gy ons hadde onderdrukt, men,
Gy zoude geen berouw dan hebben, maar wel roe-
Op zulk een helden stuk, schoon 't yder moet verdoe-
men,

Ja, 't wiert dan uitgekrait voor een Romeinsche daat;
Dan zou 't gedrag van 't volk, by u niet zyn gehaat;
Kortom, gy zyt de dootte lyden, alle schuldig.

D U I K.

Gy hebt gezondigt, 't Lant misdaan, zeer menigvuldig,
De Wet geschonden, zelfs uw' Burgers Eed veracht,
Dien eischt, wen ymant zy van Lantverraadt verdacht,
En 't u bewust is, zulks den Staat te kennen geven,
Veel meer, wyl u bekent was, dat me stont naar 't Leven,
Zyn's Exellentie, met omkering' van den Staat,
Ja, datge zelf zoud zyn de uitvoerder van die daat.
Wyl gy dan tegens Eed, die schendaat hebt verzwegen,
En zocht, met vollen wil, dien helsche moort te plegen,
Keur 't Recht u schuldig, om te sterven door het zwaart.

S Y L L A.

Berey u tot den doot. uw' romp geniet de aard,
't Recht wil u, en die twee, noch die gena bewyzen.
Geen Ravens zullen zich met uwe rompen spyzen,
Wanneer uw hoofden, van de halzen zyn geknot,

Men

Men zal begraven in den (39) Zak, al't overfchot.
tegens Slatius.

Maar gy zult spyze zyn der Ravens, en der Gieren,
 Wanneer zy zullen om uw hoofd, en lichaam zwieren,
 Nadat men u, door 't zwaart, de kop hebbe af doen slaan,
 Zal 't Lichaam op een Radt, 't hoofd op een Paalspits staan,
 Ditzy uw vonnis, wil u tot de doot bereiden.

SLATIUS. scheiden.

(40) ô Doodsangst, wende ziel, dus moet, van 't Lichaam

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

MAURITS, MEVROUWE STOUTENBURG.

H MEVROUWE STOUTENBURG.
 Hemel! Ach! myn' Vorst! is Groenevelt gevaan?

MAURITS.

Ja, 'k heb zulks uit den Boode, ook, nevens u, verstaan.
 Van Texel vlugte hy, en is op 't Vlie gevangen. gen.
 Met voer' hem herwaarts, om zyn vonnis te ontfan-

MEVROUWE STOUTENBURG.

Ach! is'er geen gena te hopen, groote Vorst?

Hy

(39) Zak, eene plaats, dus genaamt, achter de groote Kerke, in den Haag.

(40) Deeze Executie is aan Slatius uitgevoerd, met deeze omstandigheden. Hy, terwyle den Scherprechter den slag gaf, schoof den Doek van zynen mond, waardoor, met het hoofd, zyn Rechterhant, en byna de Linkerhant, wierde afgeslagen, het Hoofd rolde van 't schavot; zyn Vrouw verstoute zich, met anderen, zyn Lichaam van 't Radt te nemen, en te begraven; 't word, by geval, van een' Lantman ontdekt, die maakt het bekend in den Haag, 't word gehaalt, en weder op 't Radt gezet. De Weduwe haalde het andermaal van 't Radt, begroef het in een Boomgaard te Warmont, daar het bleef leggen. Hy was een' Zeeuw, in Duvelant geboren.

54 DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
Hy heeft wel, ik beken 't, naar 't bloet van u gedorst,
Maar 't stuk is niet volvoert; hy 's mogelyk gedwongen,
Om meê te stemmen, en 't hem op den hals gedrongen,
Licht tegens zynen wil. kan dit hem niet ontslaan,
Van 't strenge Rechtsgeding. zie hem meêdogende aan?

MAURITS.

Den Rechter ga zyn' gang, vind hy in hem ver-
schoning', ning',

Ik zal 't niet tegenstaan, maar stemme, en tot beto-
Dat ik geen bitterheit, noch wraake in 't hart gevoel,
Geef ik de vryheit aan zyn Maagschap, uit dien poel,
Waar in hy zelf zich heeft geworpen, hem te helpen,
Zy spoeden zich, want 't iste laat het bloet te stelpen,
Wanneer hy krygen zal den dodelyken slag.

Geen beter nootlot ook uw' Man verwagten mag,
Wen, tot zyn ongeluk, hy raake in 's Rechters handen.

MEVROUWE STOUTENBURG.

Voor hem ben ik gerust, hy is in 's vyants landen.
'k Heb schryvens, dat hy iste Brussel, aan het Hof
Van Isabelle, met de Aartshertogins verlof,
Ook heeft zy hem, in haar bescherreming' genomen.

MAURITS.

Wel, ik ben blyde om u. en hoe is hy 't ontkomen?
Mag ik het weten, hoe zyn vlugt is toegegaan? staan,
('k Vraag 't uit nieuwsgierigheid,) zo doetze my ver-
Doch wil gy lieft zyn vlugt verzwigen, by u houwen,
Gy hebt uw vryheit.

MEVROUWE STOUTENBURG.

'k Wil u nimmermeer mistrouwen,
'k Heb reeds te veel gezegt aan u, indien ik dacht,
Dat zulks nadelig my kon zyn, en myn geslacht,
'k Ben des gewillig om u al de omstandigheden
Te melden, die hy heeft in zyne vlugt geleden.
Hy, en zyn vlugt'ling' (die ook vlugten,) trokken aan
Een Schippers Rok, en zyn vermoimt dus sloop gegaan,
Hy voer de Waal op, tot aan Schenkeschans, daar wierden
Zy beiden schier gevat, doch, zeer gelukkig, stierden

Zy

Zy't Schip naar d'oever, die'er lag aan d'overkant,
 En stapten spoedig, en verblydt, op't Kleeische Lant,
 Daar zynd' had pas de vreeze een weinig hen verlaten,
 Of schrik bevong hun hart, op't zien van's Lants Solda-
 Die tothen naderden, en haast omringden, doch, ten,
 Zy renden ylings voort, en kwamen dus in Goch,
 Van daar te Brussel, daarze veilig zyn, en zeker.

MAURITS. wrecker,

Wel voor het Aards gerecht, maar niet voor 's Hemels
 Die kan hem vinden, en ook straffen op zyn' tydt.
 Ook duchte ik, ofge u zelf niet al te vroeg verblydt;
 Ik twyfel, of den Staat hem niet zal opontbieden,
 Van Isabelle, endan was vrucht'loos al zyn' vlieden,
 Wen zy besloot om hem te leveren.

MEVROUWE STOUTENBURG.

ô Neen,
 Hy schryft, Mevrouw wil my beschermen, ook wat reên,
 De Staaten mogten, om my te eischen, aan haar geven;
 En nademaal hy word naar't Pausdom reeds gedreven,
 Is hem't Ritmeesterschap al aangeboden, om
 Te vechten op't geluid van Spanjes oor'logs trom,
 Zelfs tegens't Vaderlant, waar op hy is verbolgen,
 Ook wil hy, dat ik hem op't spoedigste zal volgen.
 Maar denke't niet te doen.

MAURITS.

Vind gy u niet verplicht,
 Te volgen uwen Man? d'Echt is van groot gewicht;
 Moet gy uw Vaderlant en Vrienden niet verlaten,
 Om hem te vollegen, in allerhande Staaten?

MEVROUWE STOUTENBURG.

ô Neen, schoon de Echtbreuk breekt alleen den band der
 trouw,
 Is echter niet verplicht, hieromme, eene echte Vrouw,
 Te volgen eenen Man die zich, in gruweldaden,
 Verloopt, hy is myn' Man, maar zulk één, die wou baden,
 Zyn handen in uw' bloet, en't bloet van onzen Staat;
 Een' Man, die't Vaderlant, en zyne Leer verlaat,

56DE BERAAMDE MOORT OF MAURITS,
En, tegens beide, wil verwoed zyn wapens voeren;
Die daden doen de wet der volleginge ontsnoeren;
Hoe! zoude ik om myn' Man, weêr in het Pausdom gaan,
Wiens uitgang duizenden kwam byster duur te staan?
Waarom men heden noch voert bloedige oorelogen?
ô Neen, hy vind zich, in zyn mening', licht bedrogen,
Indien hy zulks van my durf denken; laat de Vrouw
Van Van der Duffen, op den gront van de echte trouw,
Na volgen haaren Man, ik zal't niet doen, maar treu-
ren,

Om hem in eenzaamheit, dewyl' hy zich wil scheuren,
Van my, en van de Kerk; en 't Lant beroert door moort.
Dus brengt één gruwelstuk verscheide gruw'len voort;
'k Wil voor hem bidden, of zyn oogen gingen open,
En zag, hoe verr' hy is van 't Deugdenspoo gelopen,
Of noch, door waar berouw, hy keerde op't padt der
MAURITS. Deugt.

Mevrouw, 'k ben om uw deugt, in myn gemoed verheugt,
ô Spruit van Aldegonde! ik zie in u herleven,
Uw's Vaders deugden, 'k zie zyn wysheit in u zweven;
Stel u geruft, 'k beloove u myn bescher'ming', 'k zal
U helpen, en behoên voor eenig ongeval,
En u, in uwen staat, volkomentlyk herstellen.
Ik hoor gerucht. nu ga.

MEVROUWE STOUTENBURG.

'k Wil nergens my in kwellen,
Maar stellen my geruft in 't Hemelsche besluit;
Hy voere, naar zyn' Raadt, het vast beslotene uit.

T W E E D E T O N E E L.

MAURITS, VAN ZWIETEN, SYLLA, VAN
DYK, KOORNWINDER, *Hellebaardiers.*

VAN ZWIETEN.

Zyn Exellentie zie hier twee geheime Raden
Van Stoutenburg, op hen hy zyne zorg dorst laden,
En zich verlaten op hun schrandere vernuft,

In

In boosheit wakker, en, 't voor dootsgevaar niet suft,
 Wanneer 't de wraake gelt, en zy haar' moed mag koelen,
 Om door geweld, of list, naar d' ondergang te doelen,
 Van Kerk en Staat, door u te moorden. Dit's van Dyk,
 Men hebb' hem achterhaalt te Haersou, in 't Slyk,
 Hy's Penningmeester, en Beursdrager van de bende,
 Die met Pistolen zocht te schieten in uw lende.
 Dit's Korenwinder, en gevangen te Overschie.

MAURITS.

Ontaarde menschen, ik ontroer nu ik u zie;
 Wat hebbe ik u gedaan? wat misdaat oit bedreven,
 Waarom gy, dus verwoed, durft streven naar myn leven?
 Denkt gy door Oproer, en al zulk onchrist'lyk werk,
 Zelfs moorderye, weert' herstellen uwe Kerk?
 Is zy vernietigt, 't is door Vonnis van 't Synode, snoode
 Eenstemmiglyk geschiet, schoon valsche, eenzyd'ge, en
 Verdichtzels, Lasteringe, uw volk heeft uitgebraakt,
 't Is ydeltuiterye, en wordt van elk gewraakt,
 Wyl't toont aan yder klaar de boosheit van uw harte,
 't Zyn scherrem slagen in de lucht, 't wyft aan de smerte,
 Die zelf den Lasteraar, doorspyt, in zich gevoelt,
 Dewyl zyn nydig hart, door wraake niet verkoelt,
 Maar brant van heeten toorn; des wreekt hy zich met
 Gewoone wapenen van overwonne helden. schelden,
 Zynzy vervolgt, verdrukt, gebannen, en gevaân,
 't Is om hunne eigen schult; 't bespot'lyk wederstaan,
 Door hunn' hartnekkigheid, 't bevel der Heeren Staaten;
 Te komen in het Lant, in weerwil der *Placcaten*;
 Te zayen onder 't volk, oproerig, giftig zaadt, raad,
 Is de oorzaak, wyl't groeit op, en uitbarft met ver-
 Zoverre, om my, die gy noemt de oorzaak, te ver-
 moorden.

Zyn dit die vroomeliên, van wien me te elkens hoorden,
 Verdraagzaamheit? De Vreede, en *Tolerantie*, zouw'
 Alleen de schragen zyn, ten stut van 't Kerkgebouw.
 Zyn dit die menschen, die op hun *Conscientie* roemden,
 Als was ze zuiver, en te teêr; die niets verbloemden

58 DE BERAAMDEMOORT OF MAURITS,

Wat op hun harte lag? en ondertuffchen, floot
Men toe den mond, wanneer 't Synode hen gebod, neu,
Te antwoorden op zyn vraag. hoe dartge u noch erken-
Voor Leden van de Kerk, die gy durft valsch'lyk fchen-
Mishaagt u haare Leer, wel, zonder u dan af, nen?
Zy zond'ren zich van u als koren van zulk kaf. heit,
Maak op uzelve een *sefte*, en smeek den Staat om vry-
Men zal u dulden, en niet schroomen uw nabyheit,
Maar, uw hoogmoedig hart wil meester zyn van 't Lant,
Opdat uw' Afgodt, in de Kerke blyve in 'stant,
Dit zoektme door verraad, en moorden uit te voeren.

ô Gruwel! wie zulks hoort, voel 't harte in zich ontroe-
Wat zegt gy beide, kentge u schuldig aan die daat? ren.

KOORNWINDER. raad;

Vergeefs word zulks ontkent, 'k ben schuldig aan 't ver-
En medeplichtig, ja, de aanvoerder van hen alle.

't Is wel gezegt, *Die staat, zie toe dat hy niet valle.*

MAURITS.

En hebt gy meê gestemt tot oproer, en tot moort?

VAN DYK.

Zyt my genadig! ja, ik hebze ook aangefpoort,
Tot dit vervloekte stuk. 'k heb zwarelyk gezondigt,
ô Hemel! tegens u, al wat'er wort verkondigt,
Van myne misdaat, is de waarheit, 'k heb misdaan
Het waarde Vaderlant; 'k heb zoeken te verraan
De Staaten; 'k zwoer de doot den Prinse van Oranje,
Hierom zou juichen, waar't gelukt, het hof van Spanje,
'k Heb tegens u, en 't Lant, en d'Oppervorst misdaan.
Ziemy, ô Hemel! met genadige oogen aan.

SYLLA.

'k Wil 't beste hopen, wyl ten einde loopt uw leven;
Verlaat het aardsche, en wil naar 't Hemelsche u begeven;
Laat uw gedachten op dit voorwerp zyn bepaalt,
Want, gy zyt Levenloos, cer noch den avontdaalt,
Hier-

(41) De redenen die in Curfys staan, zyn hunne eige
woorden.

Hieromme is't nodig u tot sterven te bereiden.
 Men zal uw hoofden, door het zwaart, van't Lichaam
 Na vier Pistolen zyn gebroken voor uw oog; scheiden,
 Uw hoofden zullen staan op spitsen, taamlyk hoog,
 Ende ingewanden zalme in eene kuil begraven, Raven,
 (42) Op't Groene Sootje, voorts tot spys van Giere en
 Zal men uw rompen, na ze zyn gevierendeelt,
 Doen werpen op een kar, en voeren, tot een beelt,
 En spiegel, yder deel, omze openbaar te haugen,
 Aan eenen halve galg, verwagt die straf te ontfangen,
 En tot een affchrik, zalme u zien op yder hoek
 Van Schravenhaage.

DERDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, SYLLA, DUIK,
 VAN DYK, KOORNWINDER, *Hellebaardiers.*

DUIK.

Hier komt onverwacht bezoek,
 Mevrouw Groenevelt, verzelt met haare Moeder,
 De Wed'we Barnevelts, en Zoon, wil, voor 's Lants
 Hoeder,
 Zich nederwerpen, en omhelzen zynen voet.

MAURITS.

Ontydig; 'k voel tot haar wel zucht in myn gemoed,
 Maar, wat zal't baten? kan ik de eene vry doen spree-
 En de and're straffen? neen, zyn misdaat is gebleken, ken,
 Ons middagh klaar, nochtans wil ik hen myn gehoor
 Niet weig'ren, is't hun wil, zy koom', ik leen myn oor.
 Laat dees verwezenen terstont van hier vertrekken,
tegens de Hellebaardiers.

Men breng'ze weg. Dat zy nu't hartewee ontdekken.

VIER-

(42) 't Groene Sootje, zynde een Stuk Lands, gele-
 gen in den Vyver, by 't Hof in Schravenhage, daar men
 het vonnis der Misdadigen uitvoert.

VIERDE TONEEL.

MAURITS, VAN ZWIETEN, SYLLA, ME-
 VROUWE BARNEVELT, *word door DUIK*
geleid, MEVROUWE GROENEVELT, met
haar Zoontje aan de hant, werpen zich
alle dry neder voor de voeten van
Maurits.

MEVROUWE BARNEVELT.

Genade! ô groote Vorst! Gena! Gena! geen recht!
 Ach! toon Barmhartigheid aan uw' rampzaal'gen
 knecht! vangen!
 Myn' Zoone! Ach! mynen Zoon! ter kwader uur ge-
 Eer hy veroordeelt word, om zyne strafte ontfangen!
 Wy merken in u aan het opperste Gericht,
 Waar voor de sterv'ling', als dootschuldig, staat beticht,
 Van gruw'lyke euveldaan; noch hoopthy op genade,
 Wyleen oprecht berouw dien Richter noit versmaade,
 Hy merkt het aan, te zyn een zwakheit, tegens wil, stil
 Door broosheit van het Vleesch begaan; des houd zich
 Rechtvaardigheid; terwyl Barmhartigheid bekleede
 Haar plaats, en tot gena, voert deeze zachte reede,
 Wie struikelt in den loop zyn's levens niet één reis?
 Wie valt, en staat weêr op, men nimmer van ons weis',
 Wy zullen, als't behoort, ons over hem ontfermen,
 En, tegens't buld'ren des Aanklagers, trouw bescher-
 men,
 Ja, rukken uit de hant van hem, die zocht zyn' doot,
 En schenken 't Leven, in zyn' allergrootsten noodt.
 Wy zien in u, ô Vorst! dien Richter hier op de Aarde;
 Wy bidden Hem, in u, houw ons gebed in waarde;
 De wraake is kort van duur, die't Recht voor hem be-
 Maar, uw Barmhartigheid verduure de eeuwigheit; reid,
 Niets dan Barmhartigheid koom' d'opper Rechter nader;
 Zyt minder Rechter in dit stuk, en meerder Vader;
 Geen' Vader zynen Zoone op 't allerstrengste straff',
 Wyl

P R I N S VAN O R A N J E. 61

Wyl alles, wat hy is, den Vader aan hem gaf. men!
 Spaar hem om my, ô Vorst! Ach! wil u zyn's ontfer-
 Heb toch meedogen met zyn Moeders droevig kermen!
 Gedenk, hoe luffterryk ik leefde in Hollands Hof,
 Noch korts met mynen Man, daar hy, met Eere en lof,
 Heeft Dryendertig jaar den Staat bedient, met kommer;
 Eerst schuld' hy in den schauw van uw' Oranje lommer;
 Toen was't orakel taal, wat van hem wierd gehoort;
 't Word anders thans verstaan, en hierom moest hy voort;
 Hy is in zynen dienst, en Naam, en Eer geschonden,
 En my, rampzalig Wyf, onthalt weêr thuis gezonden,
 Myn Goederen verbeurt verklaart; myn Zoons onteerd;
 Hunne Ampt' ontnomen, dien gy zelv' hen had vereerd,
 'k Heb dit geduldig, en met lydzaamheid verdragen,
 Thans dreigen my op nieuw, weêr dodelyke slagen,
 Om dit vervloekte stuk, waar door men heeft beroert,
 Het dierbaar Vaderlant, en de Eendragts band ontsnoert.
 Twee Zoonen hebbe ik voortgebragt, uit mynen Lyve,
 En noch twee Dochters, t'zaam verdacht om 's Mans
 bedryve,

Men duld' hun Mannen niet in Hollants Ridderfchap,
 Veenhuizen, Van der Myle, en and're vrienden, trap
 Men op het harte, en band myn Schoonzoons uit den
 lande. schande!

Myn' jongste Zoone is't Lant ontvlugt, menfchryft, ô
 Aan alle Hoven, dit vervloekte Schellemstuk,
 Als waar' hy uit, om 't Lant te brengen in den druk,
 Dus word hy overal gebrantmerkt van de zynen, nen,
 En is reeds levend doot; 'k zie de Oudste straks verschy-
 Voor uwe Rechtbank, om te horen uit uw' mond,
 Het vonnis van zyn' doot. Laat my niet van den grond
 Opreizen zonder troost! wil my dien Zoone geven!
 Laat my, dien eenigste, behouden in het leven!
 Opdat noch eenen Zoon myne oogen luiken mag,
 Wanneer ik heb bereikt myn' allerlesten dagh!
 Of moete ik, als Nióbe, in eenen steen verftyven,
 Op't Graf van Man en Zoons, om eeuwig dus te blyven?

En

62 DE BERAAMDE MOOKT of MAURITS,

En zweeten traanen van benauwtheit uit myn oog,
Schoon in een steen hervormt, wiens vocht word nimmer
6 Neen. Speure ik in u een straaltje van meedogen? droog?
Zult gy de tranen, van een droeve Moeder drogen?

MAURITS. *Hy recht hen op.*

Reis op, Mevrouw, gy hebt my innerlyk ontroert,
't Beweeglykst van myn harte, en Boezem omgeroert;
Ik kenne uw droefheit, ja, ze is groot, ik wilde u helpen,
Indien 't my moog'lyk was, en deeze uw hartwond stel-
'k Voel wel Barmhartigheid opwellen in 't gemoed, pen;
Om u te redden uit uw' druk, en tegenspoed,
Maar denk, Rechtvaardigheid staat nevens haare zyde,
Die moeteerst zyn voldaan; vergeefs men haar bestryde,
Barmhartigheid vind plaats in 't oef'nen van de straf,
Dat ze op het strengst niet zy, maar ook niet al te laf.
Gy zegt, wanneer, 't berouw oprecht'lyk zy gebleken,
Rechtvaardigheid dan wykt, en laat Genade spreken,
't Is waar, maar dan is reeds Rechtvaardigheid voldaan,
In haren hoofteisch; dan ziet ze in den Borg hem aan;
En kleene zwakheên wil Barmhartigheid vergeven,
Maar, hier is 't hooftschultgelt noch onbetaalt geble-
Dat word gevordert, en hierom zal zy zyn hoofd ven,
Opeischen; 't word door haar van zynen hals geklooft.
Gy weet, Gerechtigheit, op de aarde, is Dienareffe
Van Vrouw Rechtvaardigheid, des volgt zy haare lesse,
Zy heeft het straffent zwaart in haare hant gestelt,
Om 't Recht gestant te doen, te weren 't boos geweld.
'k Weet wel wat rampen u in 't kort zyn overkomen;
'k Weet ook wat vreemden keer' heeft uwen staat ge-
Endenke, wat terstont u wedervaren zal, nomen;
't Is ramp op ramp, 'k beken't, die, met een dubbeltal,
Van zwarigheden, 't harte in yz're boeyens prangen.
Ik wenschte, dat ge iets tot verschooning' der gevangen,
Wist in te brengen, en verkleining' van het feit.
Kunt ge iets uidenken? 't werde ordent'lyk my gezeit.

MEVROUWE GROENEVELT.

't Is uwe goedheit, daar we alleenlyk hoope op bouwen,
Dat ge

Datge u ontfermen zult, om twee bedroefde Vrouwen,
 En 't eenigst Zoontje, van ons Huwlyksbed verwekt.
 Indien onwilligheid, hem, tot verschooning', strekt,
 Kan ik verzekeren, dat hem is overdrongen,
 Dit snood vervloekte stuk, ja, als 'er toe gedwongen,
 Van zynen Broeder, door een lasterlyke taal,
 Als ofhy was ontaart, van 't bloet, waar uit hy daal';
 Door zulk een bits verwyf, wiert hy in 't hart genepen,
 Gestyft door Slatius, die listig, en doorslepen, werk,
 Met zyn schynheil'ge tong', hem aanpres'st gruw'lyk
 Als waar'het tot behouwd van 'tLant, van Staat, en Kerk,
 Dus heeft dien dwarrelstroom hem weg gesleept in 't
 En neêr gedompelt in een' stinkpoel van elende. ende,
Zyen haar Zoontje knielen.

Zie met meedogen, Vorst, myn' een'gen Zoon toch aan!
 'k Omhelze uw beenen; Ach! laatme ongetroost niet
 gaan!

Oranje is althans ons geweest een' trouw beschermer,
 Een toevlugt in den noodt; een' helper, en Erbermer,
 In onze elenden; die ons minn'lyk bood de hant,
 En biel 't vervalte Lant, door zynen arm, in stant,
 Zou zulk een' Vorst 't gekerm van eene Vrouw versma-
 ô Neen; ik zie uw hart reeds buigen tot genade; de?
 Gy zult de Vrucht myn's huiks niet laten Vaderloos;
 Gy zultme, als Weduw, niet doen zwerven voor altoos;
 Gy zult hem, door Genade, aan u op 't dierst verplich-
 ten; ten;

Hy zal, in trouwheit tot zyn Lant, voor niemant zwich-
 En u erkennen voor zyn' Vader, die hem geeft
 Het Leven, wyl in u zyn' Vader dan herleeft;
 Durf ik niet hopen op zyn vryheit, zend hem buiten
 Zyn Vaderlant, of, wil hem elders op doen sluiten,
 Dan zyt gy zeker, dat hy u niet hind'ren kan.

M A U R I T S. *Recht haar op.*

Ik ben geen' Rechter in dit stuk, van uwen Man,
 Daar staan zyn Rechters, spreek met hen, kan 't Recht
 gedogen,

Dat

64 DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
Dat men hem 't leven schenk; 'k zal, met genadige oogen,
Hem aanzien; keurt het Recht hem schuldig, om de doot
Te moeten ondergaan, 'k zal, in zyn' jongsten noot,
Hem, om zyn ongeluk, teêrhartiglyk beklagen.
Ik ga. doet beide uw best, om alles voor te dragen,
Wat tot verschooning kan dienst doen.

V Y F D E T O N E E L.

VAN ZWIETEN, SYLLA, DUIK, MEVROUWE
BARNEVELT, MEVROUWE GROENEVELT,
en haar Zootje.

VAN ZWIETEN.

Staak, Mevrouw,
Uw verd're redenen; ons smert wel uwen rouw,
En wenschen dat men u met dad'lykheên mogt troosten,
In plaats van woorden, maar, had hy in 't weste of 't
Dien gruwel onderstaan, hy wiert Geledebraakt, oosten,
Doch, onze Rechtbank niet naar 't allerstrengste haakt.

MEVROUWE BARNEVELT.

't Stuk heeft hy niet volvoert, door dwang 't slegts voor-
genomen.

DUIK.

't Is hem mislukt, om tot het uiterste te komen,
Indien 't niet was ontdekt, hy hadde 't feit volvoert;
Den Prins vermoort; den Staat, en 't Vaderlant beroert.
De Rechter neemt den wil, als was het feit bedreven,
Des is 't vergeefs, Mevrouw, te pleiten voor zyn Leven.

MEVROUWE GROENEVELT.

Ach! ban hem uit het Lant, of zet hem elders vast.

SYLLA.

Zulk vonnis, naar de Wet, niet op zyn misdaat past.
Hoe veel schultplicht'gen heeft het recht om hem doen
sterven,
En zoud' hy, zynde 't hoofd, zyn leven dan verwerven?
ô Neen, 't streed tegens 't Recht, Mevrouw, en ons
gemoed;

Het

Het Recht moet zyn voldaan door 't storten van zyn
MEVROUWE BARNEVELT. bloet.

Hy's uit onnozelheit, tot d'aanflag ingewikkelt,
Hier van is blyk, dewyl zyn harte wiert geprikkelt,
Met knaginge in 't gemoed, om't voorgenome stuk.
VAN ZWIETEN. zyn druk,

't Verschoon' hem niet, Mevrouw, 't verlicht geenszins
Hy is geen kint; hy heeft zyn jaren, oordeel, kennis,
Om welte wikken en te wegen zulk een schennis;
Wie kon hem dwingen iets te doen, dan met zyn' wil?
Was zyn gemoed bezwaart, waarom hielt hy zich stil.
En niet 't verraad ontdekt, voor 't minst, 't besluit gebro-
ken?

't Bleek dan, dat hy van moort was vry en onbesproken.
Maar neen, hy heeft volhart gestant te doen zyn woort,
Was werk'lyk bezig, ter uitvoering' van dien moort.
Hieromme is hy de Doot te lyden, dubbel schuldig.

MEVROUWE GROENEVELT.

Gedenk wie dat hy is.

SYLLA.

'k Gedenk zulks; die zorgvuldig,
Zyn boosheit heeft bedekt, om dus, met eenen slag,
Zich zelf te vesten in het opperste gezach.
Wat zyn' Persoon, of Staat betreft; die word gedreven,
Door zulk een' geest, maakt zich onwaardig om te leven.
Gerechtigheit is blind, Mevrouw, ziet den persoon
Niet aan, maar schaft, naar elks verdiensten, zynen loon.
Des is 't vergeefs, hier op noch langer aan te houwen.
Ik bidde u, neem gedult, en ga van hier, Mevrouw en,
De tydt verloopt, eer dat een dodelyk gezicht,
U gansch ter neder slaat.

MEVROUWE BARNEVELT.

Ik wensch niet meêr het licht

Te aanschouwen, wen ik zie myn' Zoon door 't slagtmes

MEVROUWE GROENEVELT. ineven.

Helaas! ik voel de geest wil 't lichaam reeds begeben,

66DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,

ZESDE TONEEL.

VAN ZWIETEN, SYLLA, DUIK.

VAN ZWIETEN.

My deert het ongeval, en rampspoed van die twee.
Hoe wisselvallig is zyn lot; het doet my wee;
Die heden staat in top kan morgen nedervallen.

DUIK.

Zy doen voorzichtig, die zich spieg'len aan hen allen.
Maar, 'k hoor gerucht; ze zyn ter goeder uur van hier
Vertrokken.

SYLLA.

Ja, dees komt zal Groenevelt staan dier.

ZEVENDE TONEEL.

VAN ZWIETEN, SYLLA, DUIK, GROENEVELT, *Hellebaardiers.*

VAN ZWIETEN.

't **I**s met ontsteltenisse en schrik, u dus te aanschouwen,
Heer Groenevelt, ontbloot van luister. wy ver-
trouwen,

Wyl u is 't ampt bewust, van 't Hof ons opgelegd,
Dat gy aanhooren zult op 't geene word gezegd,
Ten uwen laste. Gy hebt stout'lyk voorgenomen,
Zyn Exellentie te vermoorden; om te komen,
Door zynen doot, in Staats regeringe, en uw Kerk,
(Die thans aan duigen legt,) door bloedig metfel werk,
Weêr op te veiz'len, ten verderf van Neêrlants Staaten;
Uw moet te koelen in het bloet der Magistraaten,
Wanneerze tegenstant u boden. Spreek myn' Heer,
Hebt gy geen kennis van dien aanslag?

GROENEVELT.

Wyl myn Eer
Met voeten wiert vertrapt, na Vader was gestorven,
Wiens

PRINS VAN ORANJE. 67

Wiens oude en dorren hals van 't zwaart was doorgekor-
 Myne Ampten my ontzeit, verstootten, en veracht, ven,
 Heb ik, schoorvoetende, naar wederwraak getracht;
 Gewilt; en niet gewilt; geëarzelt menigmalen;
 Getracht myn' Broeder van dien aanslag af te halen;
 Doch alles te vergeefs; dus wierde ik overstemt,
 Myn woort te geven, schoon het harte was beklemt,
 'k Ben tegens mynen wil tot 's Prinzen moort gedwongen.

DUIK.

Maar, is d'ontworpen Eed al meede u opgedrongen,
 Waar in uw' Broeder, Gy, van Dyk, en Slatius,
 Elkander zwoeren trouw te zyn, tot dat me uitblus,
 De lamp des levens van Prins Maurits.

GROENEVELT.

'k Ben bewogen
 Dien eed te doen, 'k bekent. vaar voort, naar uw ver-
 moogen,

En vonnis my, naar 't Recht u toelaat, 'k heb misdaan.
 Zie my, ó Hemel, met genadige oogen aan!
Wat Man ben ik geweest, en wat ben ik op beden?
 Gedult, gedult myn ziel, zyt met uw lot te vreden.

SYLLA.

Dewylge uw misdaat ons oprechtiglyk beleid, digheit;
 Word gy, myn' Heer, gedaagt voor Vrouw Rechtvaar-
 Zy eischt, door my, uw hoofd. Wil u hier toe bereiden,
 Op morgen zal het van uw schouders zyn gescheiden,
 Doch, om uw Ad'lyk, oud, doorluchtige geslacht,
 Zal't Lichaam in het graf uw's Vaderszyn gebragt;
 Geen Scherprechter zal aan u slaan zyne handen,
 Gy sterft als Ridder, van der Staaten vrye Landen;
 Vier Staaten Boden, na ze u hebben in een kleed
 Gewonden, zullen zyn ten dienst van 't Lyk gereed,
 Om, naar uw Gemalin, 't onthalsde Rif te dragen.

GROENEVELT.

'k Voele, om Wraakzuchtigheid, des Hemels felle slagen.
De wraake, en kwaaden raad, heeft my'er toe gebragt.
Ik bidde, om 's Hemels wille, indien ik heb getracht

68 DE BERAAMDE MOORT OP MAURITS,
Oit, ymant te misdoen, wil my die fout vergeven!

VAN ZWIETEN.

ô Ja, van harten Heer, de Hemel schenke u 't leven,
Wyl 't glas des Levens thans, ten einde met u loopt.

DUIK.

De moortrol is volspeelt. 't Huis Barnevelts gesloopt.

By den Auteur, voor aan in de Nieuwe Lelystraat,
zyn te bekomen

Christelyke Zedenspiegel. ontdekkende de Geboorte, Leerredenen, Gelykenissen, Wonderwerken, Lyden, Doot, Opstandinge, Hemelvaart, en Uitstorting van den H. Geest, van onzen Heilant en Zaligmaker Jesus Christus. in Klink- en Puntgedichten, en op zangwyzen uitgebreid. 32 ft.

Onderzoek der Redeneringe, van den Heere Masius, wegens het onderscheid der Luthersche en Gereformeerde Leere, waar in de nietigheid van 't verschil word aangetoont. dienende tot handleidinge ter vereeniginge. 14 ft.

Mengelzangen, tot Tydtkortinge der Jeucht. 16 ft.

Aanmerkingen, op de Leerrede van den Heere P. Smith, wegens den Doop, bedient aan Kinderen, en de Ceremonien van 't Nachmaal. 4 ft.

't Jubilee, wegens 't Stichten van den Amsterdamsche Schouburg. 4 ft.

De Vlucht, en de Dry Delen van Huig de Groot. te zamen 18 ft.

Zaire, Bekeerde Turkinne. met den ontmaskerden Amstelophilus. en aanmerkinge op 't Eeuwgety. 6.

De Siciliaansche Vespers, of Gestrenghe Wraak, wegens 't Onthalzen van Konradyn, Koning van Napels, en Fredrik, Aarts-Hertog van Oostenryk. zynde een vervolg van Konradyn. 6 ft.

De Broedermoort van Kornelisen Joan de Wit. 6 ft.

Menalippe, of de Bevechter van zich zelve. waar in alle de Regels der Toneel Poëzye, in eenen opslag worden aangewezen. 6 ft. Juba en Silène. 6 ft.

